



**GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENİ
ADAYLARININ GÖRSEL SANATLAR DERSİ
ÖĞRETİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ BAZI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Derya ÖZTÜRK

Yüksek Lisans Tezi

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Yakup GÖKDAŞ

2018

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

**GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GÖRSEL SANATLAR DERSİ
ÖĞRETİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

(Determining Pre-Service Visual Arts Teachers Attitudes toward Teaching of Visual Arts
Course in Terms of Various Variables)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Derya ÖZTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Yakup GÖKDAŞ

Erzurum
Temmuz, 2018

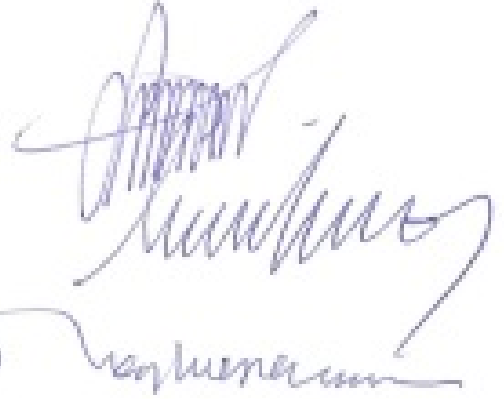
KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Derya ÖZTÜRK tarafından hazırlanan "Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Görsel Sanatlar Dersine yönelik tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı çalışması 27 / 06 / 2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim İş Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof.Dr Oğuz DİLMAÇ
Atatürk Üniversitesi

Danışman: Doç.Dr.Yakup GÖKDAŞ
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Doç.Dr.Orhan TAŞKESEN
Erzincan Üniversitesi



Enstitü Yönetim Kurulunun
.../.../... tarih ve ... sayılı
kararı.

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

05. İnce: 2018


Prof.Dr Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Görsel Sanatlar Dersi Öğretimine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

27 / 06 / 2018

Derya ÖZTÜRK

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez danışmanlığımı üslenerek beni yönlendiren ve çalışmamda bana yol gösteren danışman hocam Sayın Doç. Dr. Yakup GÖKDAŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarında görüş ve önerilerinden yararlandığım, yapıcı eleştirileri ile bana yol gösteren kardeşim Dr. Öğr. Üyesi Mesut ÖZTÜRK'e teşekkür ederim. Gönüllü olarak çalışmaya katılan tüm görsel sanatlar öğretmeni adaylarına teşekkürü bir borç bilirim.

Derya ÖZTÜRK



ÖZ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GÖRSEL SANATLAR DERSİ
ÖĞRETİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ

Derya ÖZTÜRK

Temmuz 2018, 66 Sayfa

Amaç: Bu çalışma görsel sanatlar öğretmeni adaylarının akıllı tahta kullanımına yönelik tutumlarının, üst bilişsel farkındalıklarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ve teknolojiye yönelik tutumlarının görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumlarını yordayıp yordamadığını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Nicel araştırma desenlerinden korelasyonel araştırma modeli kullanılan çalışmaya dört farklı ilden 458 görsel sanatlar öğretmeni adayı katılmıştır. Bu süreçte öğretmen adaylarına “Akıllı tahta tutum ölçeği”, “Teknoloji tutum ölçeği”, “Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği”, “Üst biliş ölçeği-30” ve “Görsel sanatlar dersi öğretimi tutum ölçeği” uygulanmıştır. Çalışmada toplanan verilere betimsel ve kestirimsel istatistik uygulanmıştır.

Bulgular: Çalışmada yapılan analizler sonucu görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumun tüm değişkenlerle pozitif yönlü ilişkisi olduğu tespit edildi. Görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumun en yüksek düzeyde ilişki olduğu değişken akıllı tahtaya yönelik tutum olurken, teknolojiye yönelik tutum ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum değişkenleri bunu izlemiştir. En düşük düzeydeki ilişki görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutum ile üst biliş arasında belirlenmiştir.

Sonuç: Çalışmada görsel sanatlar öğretmeni adaylarının akıllı tahtaya yönelik tutumlarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, teknolojiye yönelik tutumlarının ve üst bilişlerinin görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumu tahmin ettiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akıllı tahta, görsel sanatlar, görsel sanatlar eğitimi, sanat eğitimi, teknoloji tutumu, yaratıcılık,

ABSTRACT
MASTER THESIS
DETERMINING IN TERMS OF VARIOUS VARIABLE OF PRE-SERVICE VISUAL
ARTS TEACHERS ATTITUDES TOWARD TEACHING OF VISUAL ARTS
COURSE

Derya ÖZTÜRK

July 2018, 66 pages

Purpose: The purpose of this study is to examine whether the attitudes of visual arts teachers towards intelligent board use, metacognitive awareness, attitudes towards the teaching profession and attitudes towards technology are directed towards teaching visual arts lessons.

Method: 458 pre-service visual arts teachers participated in the study using the correlational research model from the quantitative research designs. In this process, scales were applied to pre-service teachers. “Smart board attitude scale”, “Technology attitude scale”, “Attitude scale for teaching profession”, “Metacognition scale-30” and “Attitude scale for teaching visual arts lesson” were applied to teacher candidates.

Findings: Analyzes in the study found that the attitude toward the ending visual arts teaching was positively related to all variables. While attitudes toward visual arts teaching are the highest attitudes towards the variable intelligent board, attitudes toward technology and attitudes towards teaching profession are followed. The relationship at the lowest level was determined between attitude toward teaching visual arts lessons and metacognition.

Results: The study show that visual arts teacher candidate 'attitudes towards the smart board, attitudes towards the teaching profession, attitudes towards technology and their metacognitions' attitude towards teaching visual arts.

Keywords: Art education, creativity, smart board, technology attitude, visual arts, visual arts education,

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
TABLolar DİZİNİ.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
KISALTMALAR VE TANIMLAR DİZİNİ.....	ix
 BİRİNCİ BÖLÜM	1
Giriş	1
Araştırmanın Gerekçesi	3
Araştırma Konusu ve Problemi	4
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	5
Araştırmanın Sınırlılıkları	6
Araştırmanın Varsayımları	6
 İKİNCİ BÖLÜM	8
Kuramsal Çerçeve Ve İlgili Araştırmalar	8
Öğretmen Eğitimi	8
Görsel sanatlar öğretmen tutumları.....	9
Sanat Eğitimi	10
Görsel sanatlar eğitimi.	11
Görsel sanatlar tasarım ilke ve elemanları.	12
Görsel sanatlar dersinin genel amaçları.	16
Görsel sanatlar eğitiminin ilkeleri.....	18
Görsel sanatlar dersi öğrenme alanları.....	18
Alanyazın Derleme	19
 ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	23
Yöntem	23
Araştırma Modeli.....	23
Pilot Çalışma	23

Açımlayıcı faktör analizinde yapılan işlemler.	23
Doğrulayıcı faktör analizinde yapılan işlemler.	25
Güvenirlilik.	27
Çalışma Grubu.....	27
Veri Toplama Araçları.....	29
Akıllı tahta tutum ölçeği.....	29
Teknoloji tutum ölçeği.	29
Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği.	29
Üstbiliş ölçeği-30.	30
Görsel sanatlar dersi öğretimi tutum ölçeği.	30
Verilerin Toplanması ve Süreç	30
Veri Analizi	31
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	39
Bulgular	39
Nicel Verilerden Elde Edilen Bulgular.....	39
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	42
Sonuç, Tartışma ve Öneriler.....	42
Sonuç ve Tartışma	42
Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumun diğer değişkenlerle ilişkisine yönelik sonuç ve tartışma.....	42
Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumuyordayan değişkenlere yönelik sonuç ve tartışma.....	43
Öneriler	44
KAYNAKLAR.....	45
EKLER	49
EK-1. Akıllı Tahta Tutum Ölçeği	49
EK-2. Teknoloji Tutum Ölçeği	50
EK-3. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği	51
EK-4.Üstbiliş Ölçeği-30.....	52
EK-5. Görsel Sanatlar Dersi Öğretimi Tutum Ölçeği.....	53
ÖZGEÇMİŞ.....	54

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Görsel Sanatlar Tasarım Elemanları ve Tasarım İlkeleri	13
Tablo 2. Görsel Sanatlar Dersi Öğretimi Tutum Ölçeğinin Faktör Yapısı ve Faktör Yükleri .	24
Tablo 3.Çalışmada Hesaplanan Uyum İndeksi Değerleri İle İyi Uyum ve Kabul Edilebilir Uyum Değerleri	25
Tablo 4.Görsel Sanatlar Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeğinin Alt Faktörlerinin Güvenirlik Analizi Sonuçları	27
Tablo 5. Örneklemenin İllere Göre Dağılımı	28
Tablo 6. Betimsel İstatistik Sonuçları.....	39
Tablo 7. Korelasyon Analizi Sonuçları	39
Tablo 8. Regresyon Analizi Sonuçları.....	40

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Görsel sanatlar öğretimi tutum ölçeği'ne ilişkin ölçüm modeli.....	26
Şekil 2. Üst biliş ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için histogram grafiği. ..	31
Şekil 3. Üst biliş ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan Q-Q grafiği.	32
Şekil 4. Üst biliş ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan P-P grafiği.	32
Şekil 5. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için histogram grafiği.	33
Şekil 6. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan Q-Q grafiği.	33
Şekil 7. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan P-P grafiği.	34
Şekil 8. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için histogram grafiği.	34
Şekil 9. Teknolojiye yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan Q-Q grafiği.	35
Şekil 10. Teknolojiye yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan P-P grafiği	35
Şekil 11. Akıllı tahta kullanımına yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için histogram grafiği.....	36
Şekil 12. Akıllı tahta kullanımına yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan Q-Q grafiği.....	36
Şekil 13. Akıllı tahta kullanımına yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan P-P grafiği.	37
Şekil 14. Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için histogram grafiği.	37
Şekil 15. Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan Q-Q grafiği.	38
Şekil 16. Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan P-P grafiği.	38

KISALTMALAR VE TANIMLAR DİZİNİ

MEB : TC Milli Eğitim Bakanlığı

AFA : Açıklayıcı Faktör Analizi

DFA : Doğrulamalı Faktör Analizi

Nüans : Ana renklerin karışımı sonucu oluşan renk tonlarıdır.

Ton : Nötr olan siyah ve beyazın, renklere karışımı sonucu meydana gelen renk değerleridir.

Nötr Renkler : siyah, beyaz ve bu iki rengin karışımı sonucu meydana gelen gri renklere denir

Sıcak ve Soğuk Renkler: Dünyada, güneş hem ısı hem de ışık kaynağıdır. Güneşin farklı zamanlarda yansıttığı ışınları gözlemlediğimiz zaman gördüğümüz kırmızı, sarı, turuncu renkleri sıcak renklerdir. Bu üç rengin karışımıyla elde edilen diğer üç renk de mavi, yeşil, mor soğuk renklerdir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Tüm toplumların ortak amacı kalkınma ve ileri gitmedir. Her toplum bunu çeşitli yollarla sağlamaya çalışmaktadır. Bazı toplumlar ekonomik, bazıları kültürel, bazıları sanatsal vs. Ancak bu kalkınma tek boyutlu olarak düşünülemez. Bu kalkınmanın temeline eğitim yerleştirilmediği takdirde her alanda kalkınmak zorlaşacaktır. Eğitim sürecinin alt ögesi olan okul, toplumun üyesi olan bireylerin bütün yeteneklerinin geliştirilmesi, üretim ve tüketim etkinliklerinde bilinçlendirilmesini sağlamadıkça kalkınma çabalarının başarılı olması beklenemez. Eğitim ve sanatla taçlandırılmayan kalkınma hamleleri yetersiz kalacaktır (Kaplan, Öztürk, & Ferahoğlu, 2015). Toplumda sorunları çözebilmek ve gelecek için yaratıcı bireylere ihtiyaç vardır. Yaratıcı düşünme ise beyin organıyla olur. Beyin düşünmenin yanında davranışları da şekillendirir (Ünver, 2002). Yaratma duygusu sanat eğitimiyle ortaya çıkar ve gelişir. Yaratıcılığın kalıcı olması içinde sanat eğitiminin sürekli olması gerekir (Kırıçoğlu, 2009). Yaratıcılık her insanda doğuştan belirli ölçülerde vardır. Yaratıcılığı geliştirmekte sanat eğitimiyle olur. Bireyde merak, öğrenme isteği ve araştırma duygusu varsa bu sürecin gelişimi daha hızlıdır (San, 2008).

Sanat farklı disiplinleri birbirine bağlayan bir bilim dalıdır. Bu nedenle birçok bilim dalı için sanat inceleme konusu olmuştur. Bu disiplinlerden bazıları felsefe, arkeoloji, psikoloji, sosyoloji ve matematik olarak sıralanabilir (Doğan, 2012).

Tolstoy'a göre sanat, bir eğlence, zevk ya da avuntu değildir; insanın duygu dünyasını rasyonel yansımalarını insanın bilincine taşıyan hayati bir organdır. Sanat yapıtları doğada görülen varlıklar gibi alelade varlıklar değildir. Sanat doğada olmayan insanın yetenek ve akılla ürettiği bir özelliktir.

Dewey(1933) sanatı, yaşamak ve insan bilincini yeniden düzenleyebilecek beceriyi sağlayan ve böylece duygu birliği, güç, güdü ve yaşamın yaratıcı yönünü teşvik eden karakteristik bir eylem olarak ifade eder. Bilincin oluşmasıyla birlikte yeniden düzen kurma, güç seçimi ve eğilimler oluşur. Böylece sanat sonsuz bir biçimde çeşitlenir(Atan, 2007). Resim sanatı üçüncü boyut ihtiyacını ve gerçek mekân görünümünü elde etme ilkesini taşır. Bu yolda göze hitap eden görsel imkân ve ilkeler kullanılır (Kaplan, Öztürk, & Ferahoğlu, 2015). Disiplinler arası işbirliği yalnız bir uygulama değil aynı zamanda öğretim metodudur. Bir konuyu kendi alanı içinde öğretmek yerine o konuyu farklı konularla ve derslerle birleştirmektedir. Sanatta duyguları, düşünceleri birbirine bağlayan köprü görevini

üstlenmektedir. Kişi öğrendiklerini iki ya da üç boyutlu resimle ifade edebiliyorsa konuyu tam anlamıyla öğrenmiş sayılır (Kırıçoğlu, 2009).

Sanat geçmişten geleceğe, sanatçı ile izleyici arasında köprü görevi görmüştür. Öyle ki zamanın yok ediciliğini aşarak günümüze kadar gelmiştir. Geçmiş hakkında bugün bildiklerimiz sanat sayesinde. Çünkü sanat kültürün somutlaşmasıdır. Sanat geçmiş bugüne bugünü de geleceğe aktaran bir araçtır (Ünver, 2002). Geçmişte duvar resimlerinden başlayarak bize bugünü anlatın kimi zaman iletişimsel kimi zaman da bir değişim aracı olarak karşımıza çıkmıştır sanat. İnsanla bir bütün olan sanat eğitimle birleşerek gelişmiştir (Bilirdönmez & Karabulut, 2016). İnsanı sanat eserinden ayıran özellik kendini ifade edebilme gücüdür. Bu özelliği var eden varlık ise sanattır (Ünver, 2002).

İnsanı diğer canlılardan ayrı kılan özelliklerden birisi düşünmedir. Bu nedenle bireyleri topluma hazırlayan ilk kurumlardan birisi olan okulların temel görevlerinden birisi de insana düşünmeyi öğretmektir. Düşünmeyi öğretici derslerin başında da Görsel sanatlar dersi gelmektedir. Sanat öğretimden çok eğitimle birleşerek sanat eğitimi oluşturur. Böylelikle sanat eğitimi yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu da sanatın zorunlu bir ders olmasının yanında bir gereksinimdir (Kırıçoğlu, 2009). Sanat eğitimi güzel sanatların bütün alanlarını için okul içinde ve okul dışındaki sanat eğitimi tanımlamaktadır (San, 2008). Resim, grafik, mimarlık gibi birçok alanı içinde barındıran bu ders bireyin sahip olduğu yeteneklerin farkına varmasını, yaşadığı toplumun kültürel mirasını anlamasını ve ona sahip çıkmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bunların yanı sıra görsel sanatlar dersi disiplinler arası ilişkiyi sağlaması bakımından da köprü görevini üstlenmiş bir derstir. Bu dersin hedeflerinin öğrenciye kazandırılması onun bilgi, beceri ve tutumunun gelişmesini sağlayacaktır (TC Milli Eğitim Bakanlığı, [MEB], 2006). Görsel sanatlar dersi geleneğe bağlı kalmamış çağdaşlaşmaya yönelik eğitimde yerini almıştır (Kırıçoğlu, 2009). Öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının incelenmesi ve tutumlarının neye göre değiştiğinin belirlenmesi öğretim programı, öğrenci ve öğretmenler için büyük bir öneme sahiptir (Öztürk & Dilmaç, 2016).

Sanat ve bilim günümüzde iç içe geçmiş alanlardır. Öyle ki insanoğlu doğayı gözlemlemiş gözlemlerinde farklı 2 disiplin olan matematik ile resim disiplinlerinin birleşmesi sağlamış ve dünya sanat tarihinde devrim niteliğinde kübizm akımının doğmasına sebep olmuştur. Kübizm akımını benimsemiş Avrupalı sanatçılar Picasso ve Braque 1900' lü yıllarda, resimlerinde geometrinin dördüncü boyutu üzerinde durdular. Bu dönemde sanatçılar (artists), gördükleri geometrik şekillerle ilgilendiler (Kaplan, Öztürk, & Ferahoğlu, 2015). Örneğin Sanat ve matematik birbirine paralel bölümlerdir. Sanattaki estetik duygular

matematikçiyi hem heyecandırır hem de rahatlatır. Bu heyecan onu konuya yönlendir ve rahatlık da bağımlılık oluşturur ve onu konuya bağlar (King, 2010). Matematik uzay ve nicelik bilimidir. Aynı zamanda başlı başına bir sanattır (Işık & Bekdemir, 1998). Özellikle geometri konularının öğretiminde yaparak öğrenme öğrenciler için sanatı gerekli kılmaktadır (Kaplan, Öztürk, & Ferahoğlu, 2015). Kâğıt katlama sanatı (origami), öğrenmeyi somutlaştırarak kolaylaştıracak ve akılda tutmayı sağlayabilecek, üç boyutlu düşünmeyi geliştirebilecek, problem çözme, iletişim kurma, birlikte çalışma, yaratıcılık, uzamsal zeka ve el göz koordinasyonu geliştirilebilecektir. Bu da öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel becerilerini geliştirir (Seviş & Çakmak, 2007). Sanatın matematiğe etkisi açık bir şekilde görülürken matematik ve geometride sanatı aynı şekilde etkileyerek sanatın temellerini oluşturmaktadır. Mesela; bir resim yapılırken, resmin kâğıda yerleştirilmesinde, geometrideki altın kesit ve matematikteki altın sayılar kavramları kullanılmaktadır. Resmin biçim ahenginin sağlanmasında ise matematikteki oran kavramından faydalanılmaktadır (Çağlarca, 1996).

Araştırmanın Gerekçesi

Kişilerin yeteneklerine bakılmaksızın bütün kişilerin görsel sanatların sağladığı olanaklardan faydalanabilmesi gerekmektedir. Gelişen teknoloji ile birlikte insanların birbirleri ile olan iletişimi azalmaktadır. Görsel sanat eğitimi insanları duygusal olarak etkileyerek birbirlerine karşı iletişimini artırmakta ve kişinin anlama, algılama, eleştirme yeteneğini artırmaktadır. Bu da görsel sanatlar eğitiminde önemli bir yer tutmaktadır. Müfredat programındaki aksaklıklar, öğretmenlerin tutumu ve bazı öğrencilerin yeteneksiz olarak adlandırılmasıyla sanat eğitiminde aksamalar meydana gelmektedir. Ortaöğretimde görsel sanatlar dersinin seçmeli olmasından dolayı görsel sanatlar dersinin seçilmemesi ve öğrencilerin bu eğitimi alamamasına neden olmaktadır (Özsoy, 2015).

MEB'in 2017 yılında yenilenen müfredat programı ile birlikte görsel sanatlar dersi eğitimini olumsuz yönde etkileyen problemler giderek azaltılmaya başlanmıştır. Kademeli olarak 9. sınıflarda görsel sanatlar dersi 2 saate çıkarılarak orta öğretimde öğretmen ihtiyacına göre görsel sanatlar dersi seçimi zorunlu tutulmuştur. Ayrıca müfredat programından kazanım sayıları azaltılarak öğrencileri ihtiyaçlarına ve çağın gereksinimlerine uygun olarak değerler eğitimine verilen önem artmıştır (MEB, 2017).

Görsel sanatlar dersi ile birlikte ilköğretimde ve ortaöğretimde sanatın temelleri atılmaya başlanır. Böylece öğrencilerin; kültürel mirası anlaması, eleştirel düşünmesi ve sanata bakış açıları gelişir. Bu nedenle öğrencilerin görsel sanatlar dersine bakışı dersin amacını belirler. Görsel sanatlar dersi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde nitel çalışmalardan çok nicel ve öğrenci tutumlarına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu durum

görsel sanatlar dersine yönelik algıları ve tutumları incelemeye yönelik çalışmaların yetersiz olduğunu göstermektedir (Öztürk, Peker, & Gökdaş, 2017).

Görsel sanatlar dersi öğrencilerin okula yönelik tutumlarını olumlu yönde etkileyerek öz-yeterlik algılarını yükselten, öğrencilerin rahatlamalarını ve dinlenmelerini sağlayan bir derstir (MEB, 2006). Bu nedenle öğretim programının öğrencilere uygun hazırlanması ve öğretmenlerin dersin öğretimine yönelik ilgi, istek ve tutumlarının öğrencilerin derse ve okula olan ilgi ve tutumlarını etkileyeceği söylenebilir (Kaplan, Öztürk, & Ferahoğlu, 2015). Bu bağlamda gelecekte öğretmen olması beklenen öğretmen adaylarının görsel sanatlar dersinin öğretimine yönelik tutumları ve onların tutumlarını etkileyen değişkenleri incelemek önemlidir. Çalışma sözü geçen değişkenleri inceleyecek olması bakımından önemlidir.

Bir ülkenin gelişmişlik seviyesi yaratıcı düşünen, çalışan ve üreten insan gücüne bağlıdır. Eğitim sayesinde de bu nitelikli insan gücü ortaya çıkar. Bir kişinin tutumu onun mesleğine yaklaşımını gösterir. Öğretmenlerin de davranışlarını ve düşüncelerini tutumları şekillendirmektedir. Eğer bir öğretmen mesleğine karşı olumlu tutum geliştirirse öğrencilere karşı daha anlayışlı yaklaşır ve eğitim sürecinde başarılı olur. Böylece mesleğinde kendini daha iyi ifade eder ve iş doyumunu sağlamış olur. İş doyumunu sağlayan kişi başarılı, yaratıcı ve üretken kişidir (Bozca & Çoruk, 2016).

Yukarıda açıklanan tüm durumlar doğrultusunda genel olarak görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik geliştirilen tutum ölçeğinin öğretmen adaylarının görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumun belirlenmesi için önemli olduğu söylenebilir. Ayrıca gelecekte görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumu incelemeye yönelik yapılacak nicel araştırmalar için kullanılabilecek bir yapının ortaya konulması beklenmektedir. Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumu etkileyen değişkenlerin belirlenmesi ise öğretmen yetiştirme süreci ve öğretim programları için yol gösterici olacağı beklenmektedir.

Araştırma Konusu ve Problemi

Öğretmenlerin öğrencileri tanıması onların ilgi ve ihtiyaçlarına göre öğretim programını şekillendirmesi daha başarılı öğrencilerin yetişmesini sağlayacaktır. Bunun içinde öğretmeni kendini geliştirmesi ve araştırma yapması düşünme gücünü geliştirecektir (Aydın, 2015). Gelişmiş ve teknoloji üreten ülkelerde öğretmen eğitime bağlı olarak eğitim ve öğretimin kalitesi de artmaktadır (Aydın, 2015).

Öğretim sürecinde rehber konumunda olan öğretmenin mesleğine ait bilgi ve becerilere sahip olması onu başarılı öğretmen yapmaz. Birçok meslek grubunda olduğu gibi öğretmenlerinde mesleğinde başarılı sayılması alanına yönelik duyuşsal becerilere sahip

olmasına bağlıdır. İyi bir öğretmenin pedagojik alan bilgisinin yanında mesleğini sevmesi ve mesleğine karşı olumlu tutum göstermesi onu başarılı yapacaktır (Şahin, Kırıktaş, Eslek, & Öztürk, 2016). Öğretmen yetiştirmenin en önemli öğelerinden biri olan öğretmenlik bilgisi öğretmen adaylarının eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Bir öğretmen adayı eğitimi boyunca alan bilgisinin yanı sıra öğretmenlik uygulama dersleri de almaktadır. Öğretmen adaylarının aldıkları bu uygulama eğitimini değerlendirmeleri hem eğitim hayatlarında hem de öğretim sürecinde önemli bir yere sahiptir (Akböğür, 2016).

Yaşadığımız dönemin şartları göz önüne alındığında öğretmenlerden beklenen niteliklerde değişmiş ve farklılaşmıştır. Günümüz öğretmenlerinin teknoloji kullanmayı bilen, teknolojiyi derslerine entegre edebilen öğretmenler olması beklenmektedir. Bu doğrultuda görsel sanatlar dersi için de beklenen bu niteliklerin görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumu belirlemede anlamlı yordayıcı olup olmadıklarını belirlemek program uygulayıcılar için de yol gösterici olacaktır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Toplumda bilginin öğrenilmesi okulda gerçekleşir. Bu da okulun işlevini artırmaktadır. Öğretme işinin sorumlusu olan öğretmen öğrenmenin iyi gerçekleşeceği sınıf ortamı yaratarak bir konu hakkında öğrenci ilgi ve yeteneklerini artırabilir. Böyle bir sınıfta öğrenme daha kolay gerçekleşir ve istenilen hedefe daha kolay ulaşılmış olunur (Sünbül, 1996). Günümüz eğitim sisteminde yapılandırmacı yaklaşım ve geleneksel yaklaşım birbirine ters olarak görünse de iç içe geçmiş iki temel öğretmen anlayışıdır. Yapılandırmacı Yaklaşım öğrencinin aktif olduğu ve bilgiyi öğrenci keşfederken öğretmen rehber konumundadır. Geleneksel Yaklaşımda ise öğretmen bilgiyi aktaran aktif konumdadır. Eğitimde gerçekleşen 2004 reformu ile birlikte geleneksel yaklaşım yerine yapılandırmacı yaklaşım kullanılmaya başlanmıştır. Bunun sonucu olarak öğretmen adayları yapılandırmacı eğitim almayışına göre yetiştirilmeye başlanmıştır (Can & Çelik, 2016). Öğrenme sürecinde öğretmenin görevi öğrencilere sorumluluk vererek bu süreçte onlara rehberlik etmektir. Bu süreçte öğrenci aktif konumda olmalıdır. Yapılandırmacı eğitim sisteminin uygulandığı günümüz eğitiminde hala geleneksel eğitim modeli etkisini sürdürmektedir. Bu eğitim ortamında uygulanan yöntemlerin yanı sıra öğretmenlerin bakış açısıyla alakalıdır. Öğretmenin bir yöntemi uygulaması onun bakış açısı ve düşünceleriyle alakalıdır (Duman, 2008). Öğrenci merkezli yaklaşımda öğrencinin bilgiye ulaşmayı bilmesi ve sorumluluklarını bilerek ona kendisinin ulaşması hedeflenir. Bu sorumluluğu öğrenciye kazandıracak kişide öğretmendir. Bu nedenle öğretmenlerin görüşleri önemlidir (Karakuş, 2015).

Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik öğretmen adaylarının tutumlarını ortaya koymak sadece öğrenciler için değil öğretmen adayları için de önemlidir. Çünkü görsel sanatlar dersi sadece sınıf ortamında işlenip sonuç hedefleyen bir ders değil, sürece odaklanarak ürün ortaya konulmasını ve değerlendirilmesini içerir. Tüm bu süreçler öğretmenin kendinden ödün verip ders dışı zaman ayırmasını gerektiren durumlardır. Bireylerin sevmediği bir işle fazlaca meşgul olmak istemeyecekleri göz önüne alındığında, öğretmen adaylarının görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumları yine ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışma görsel sanatlar öğretmeni adaylarının akıllı tahta kullanımına yönelik tutumlarının, üst bilişsel farkındalıklarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ve teknolojiye yönelik tutumlarının görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumlarını yordayıp yordamadığını incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır.

1. Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumları; akıllı tahta kullanımına yönelik tutumları, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, üst bilişsel farkındalıkları ve teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı düzeyde ilişki var mıdır?
2. Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının akıllı tahta kullanımına yönelik tutumları, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, üstbiliş farkındalıkları ve teknoloji kullanımına yönelik tutumları görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumlarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Araştırmanın Sınırlılıkları

Öğretmen adaylarının görsel sanatlar dersine yönelik tutumları Akıllı Tahta tutum ölçeği, Teknoloji tutum ölçeği, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği, Üstbiliş Ölçeği-30 ve Görsel sanatlar dersi öğretimi tutum ölçeği kullanılarak incelenmiştir. Ölçeklerde kullanılan sorular bilgi gerektirmeyen türdendir. Fakat ölçek sayısının fazla olması öğretmen adaylarının soruları okurken zamanlarını almaktadır.

Çalışma Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi'nde okuyan Görsel Sanatlar Eğitimi Öğretmen adayları ile yürütülmüştür.

Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir;

- Ölçekte sorulan soruların veri toplama açısından uygun olduğu varsayılmıştır.
- Çalışmada soruların sorulara katılımcıların doğru bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.



İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın kuramsal çerçevesi; öğretmen eğitimi, görsel sanatlar öğretmen tutumları, sanat eğitimi, görsel sanatlar eğitimi, görsel sanatlar tasarım ilke ve elemanları, görsel sanatlar dersinin genel amaçları, görsel sanatlar eğitiminin ilkeleri ve görsel sanatlar dersi öğrenme alanları hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca araştırmanın kuramsal çerçevesi ile ilgili olarak alan yazın derlemeye ve araştırmada bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Öğretmen Eğitimi

İnsan doğasında doğuştan öğrenme isteği vardır. Canlılar yaşamlarını sürdürecek içgüdülerle dünyaya gelirler. Fakat insan dünyaya bağımlı olarak gelir ve öğrenme içgüdüleriyle diğer canlılardan ayrılır. Bu nedenle öğrenme insanın yaşamını devam ettirebilmesi için önemlidir (Metin & Özcan, 2015). Öğretilmesi gereken bilginin öğretilmesine öğrenme denir. Öğretme işini gerçekleştiren kişiye ise öğretmen denilir. Öğretmenin en önemli görevi öğretmeyi sağlamaktır. Öğretme sürecinde öğretmenin kendine güvenmesi ve planlı olması durumunda başarılı bir öğrenme süreci gerçekleşmiş olur. Öğretmenin deneyimleriyle, davranışlarıyla ve bilgisiyle öğrencilere örnek olması gerekir. Böylelikle öğrenci davranışlarında olumlu bir değişim meydana gelir. Bu değişim öğrencilerin neye ihtiyaç duyduğunu belirler (Sünbül, 1996). Genellikle toplumlarda öğrenci başarısı öğretmen performansına bağlanır. Öğretmenler eğitim sürecinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda hareket etse de zaman zaman okul yönetimi ve müfredat öğretmeni etkilemektedir (Knowlton, 2015). Öğretmenlerin görevi öğrencileri hayata sadece akademik olarak hazırlamak değil aynı zamanda onları sosyal açıdan da geliştirerek topluma faydalı bireyler yetiştirmektir. Bunun içinde öğretmenlerin her konuda topluma örnek olan kişiler olmaları gerekmektedir (Aydın, 2015).

1996 yılına kadar öğretmen her şeyi bilen topluma yön veren toplumun bütün gereksinimlerini karşılayabilen kişiler olarak görülmüştür. Günümüzde ise teknolojik gelişmelerle birlikte öğretmenlerden beklenen bu istekler artırmış öğretmenlerin daha donanımlı olmaları gerektiğini göz önüne çıkarmıştır. Buda öğretmen eğitimine daha çok önem verilmesi gerektiği sonucunu ortaya çıkarmıştır (Azar, 2011). Bazı davranışlar doğuştan gelse de öğrenme ürünü olan birçok davranış insanların yaşantıları sonucu öğrenir. Birey öğrenme sonucu elde ettiği davranışlarını eğitim sayesinde kontrol edebilir. Öğrenme

sonucunda olumlu davranışlar öğrenileceği gibi olumsuz davranışlarda öğrenilebilir. Öğretmenin görevi olumlu davranışların öğrenileceği ortamı öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlamaktır. Bu nedenle öğrenmeye etki eden faktörleri bilmek öğretmene öğretim sürecinde kolaylık sağlayacaktır (Metin & Özcan, 2015).

Mesleklerin farklı değerleri ve eğitim biçimleri vardır. Nitelikli bireyler yetiştirmek için önce yetenekli, donanımlı öğretmenler yetiştirmek gerekir. Nitelikli öğretmen yetiştirmek için hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitime verilen önemin artması gerekir. Ülkemizde öğretmen yetiştirirken özgün politika uygulanmadığı sürece eğitim kalitesi sürekli düşecektir. Bu da farklı sorunları meydana getirecektir (Azar, 2011; Üstüner, 2006). Öğrenme ve öğretme sürecinde öğretmen öğrencilere yol gösteren ve bu sürecin yöneticisi olarak sürecin en önemli ögesidir. Öğretmen bilgisini ve deneyimini doğru bir şekilde kullanırsa olumsuzluklara rağmen kullanılan eğitim programı amacına ulaşmış olur. Olumsuz şartları olumluya çevirmek öğrenim sürecinde öğretmenin görevidir. Öğrencileriyle ilgilenen onları tanıyan ve öğrencilerine örnek olan öğretmen öğrenme sürecine katkı sağlayarak bu süreci hızlandıracaktır (Metin & Özcan, 2015).

Görsel sanatlar öğretmen tutumları.

Yaşadığımız çağdaki gelişmelerle birlikte yaşamımızın her alanında büyük değişim meydana gelmektedir. Çağımızdaki bu değişimi yakalamanın tek yolu eğitimidir. Bu nedenle eğitime verilen önem gittikçe artmaktadır. Değişiminin başlamasında ve devam etmesinde büyük bir rol üstlenen eğitim her alanda sürdürülmektedir (Adıgüzel, 2016).

Eğitim sürecinde zaman sınırlıdır. Bu sınırlı zaman içinde ders sayıları değişiklik göstermektedir. Zamanın sınırlı olması uygulama derslerinde verimi kısıtlamaktadır. Görsel sanatlar gibi öğrencinin yaratıcılığını etkileyen bir dersin sınırlı bir sürede verilmeye çalışılması zamanı daha etkin bir şekilde kullanmayı gerektirir. Ancak görsel sanatlar dersinde öğrenme sınıf ortamıyla sınırlı kalmamaktadır (Kırıçoğlu, 2009).

Öğretmenlik kültürel değerleri gelecek kuşaklara aktaran ve insanların bilgili, duyarlı, yetenekli kişiler olmasını sağlayan en önemli mesleklerden bir tanesidir. Tüm öğrencilerin algılama düzeyleri farklıdır. Bu da öğretmenlerin daha donanımlı olmalarını gerektirmektedir. Sanatın olmadığı ya da eksik olduğu zaman öğrenciler algılamakta, yaratıcı düşünmede, iletişim kurmakta ve kendilerini ifade etmekte zorlanırlar. Sanat öğretiminin anlamlı olabilmesi için programın amacına uygun olmasının yanında öğretmenin tutumu ve beklentileri de önemlidir (Kırıçoğlu, 2009). Birçok derste başarısız olan öğrenci görsel

sanatlar dersinde kendini ifade ederek kendine olan güveni gelir ve duygularını daha rahat ifade eder (Özsoy, 2015; Üstüner, 2006).

Sanat Eğitimi

Sanatın tanımı tam olarak yapılmasa da insanoğlunun yazıyı kullanmaya başlamasından günümüze kadar çok farklı tanımları yapılmıştır (Özsoy, 2015). Sanat ve yaratıcılık bir bütün olarak görülse de sanat farklı etkenleri bünyesine alarak özgün buluşlar ortaya çıkarmaktadır. Amerikalı yazar Conrad'a dayanarak sanatsal yaratıcılığı tanımlarsak: birçok kavramı içine alan ve bir süreç sonucu ortaya çıkan buluştur (San, 2008).

Sanatın insanın düşünmesine ve yaratıcılığına sağladığı katkılardan dolayı sanat eğitimi önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle sanat eğitimine okullarda verilen önem giderek artmaktadır.

20. yüzyılın başından başlayarak günümüze kadar sanat eğitiminin tanımı genel anlamda sanatın bütün alanlarını içine alan sadece okulla sınırlı olmayan, hayatın her alanında var olan yaratıcı sanat eğitimidir. Dar anlamda ise sadece okullarda ve sanat eğitimi verilen yerlerde öğrencilere verilen eğitim olarak tanımlanabilir (San, 2008).

İyi bir sanat eğitimi çağın gereksinimlerine göre yenilenebilen müfredat programı ile mümkündür. Müfredat programları öğrencileri tanıyan, alanında uzman eğitimciler ve o program uygulayıcıları ile birlikte hazırlanmalı ayrıca değişen ve gelişen çağa uygun olarak öğrencileri düşünen, yaratıcı, üretken, eleştirebilen ve kendini ifade edebilen bireyler olarak yetiştirmeli. İyi bir sanat eğitimi programı çocuğu/ genci çok yönlü geliştirmelidir. Kişi kendi kültürünü, sanatını ve dünya sanatını tanımalı, öz eleştiri yapabilmeli, iyi bir sanat eleştirisi yapabilmeli, estetik değerleri sorgulamalı ayrıca kendi kültürünü dünyaya aktara bilmelidir (Buyurgan & Buyurgan, 2012).

Sanat kişinin duygu ve düşüncelerini dışa yansımastır. Bu nedenle anlatım sanatın en önemli yapı taşıdır. İnsanın anlatmak istediği, yansıttığı duyguların diğer insanlar tarafından anlaşılması insanlar arasındaki iletişimi ortaya çıkarmaktadır. Sanatın hangi türü olursa olsun amaç hep aynıdır. İletişim. Ayrıca bu iletişim gücü insanda üretme duygusunu ortaya çıkarmaktadır (Buyurgan & Buyurgan, 2012).

Sanat, mağara duvarlarına yapılan resimlerden günümüze kadar insan yaşamında büyük bir öneme sahip olmuştur. İnsanoğlu zamanı, olayları, ruhu ve duyguyu birleştirmek, anlamak ve ifade edebilmek için sanata ihtiyaç duymuş ve sanatı yaratmışlardır (Buyurgan & Mercin, 2005).

Sanat, yaşamımızı her alanında vardır. Sanat sayesinde insanlar çevredeki olay ve olgulara farklı gözle bakarak onları istediği şekilde ifade eder (Buyurgan & Mercin, 2005). Sanat, kültürün var oluşunda ve geliştirilmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Her bir sanat dalı kişiye, topluma ve kültüre katkı sağlamasının yanında kişilerin birbirleri ile olan ilişkileri onların sanata daha fazla katkı sağlamalarına yeni şeyler üretmelerine neden olur. Öğrencilerin görsel sanatlar dersinde sanatı öğrenirken kendi iç dünyalarını da tanıma, anlama ve sanatla birlikte daha özgür daha yaratıcı bir şekilde ifade etme şansı elde etmiş olurlar (Buyurgan & Mercin, 2005).

Görsel sanatlar eğitimi.

Görsel sanatlar eğitimi sadece sanatçıyla değil aynı zamanda toplumla, düşünceyle, sanat tarihiyle, kültürler arası iletişim ve sanat eğitimiyle de ilgilenmektedir. Görsel sanatlar birçok sanat türünü içinde barındıran geniş bir alandır. Bu sanat eğitimi okul öncesinden başlayıp eğitimin her alanını kapsayarak hayat boyu devam eden uygulamalı eğitime görsel sanatlar eğitimi ya da sanat eğitimi denilebilir (Buyurgan & Buyurgan, 2012).

Görsel sanatlar eğitimi; çocuklara ve gençlere güzel sanatların yaşamımızdaki önemini öğretecek şekilde planlanmış programlarla, güzel sanatların çeşitlerini, tarihsel sürecini, anlatımı ve sanatın insanların ihtiyaçlarından olduğunu vurgulayarak insanlara çeşitli alanlarda beceri kazandıran uygulamalı eğitim sürecidir (MEB, 2017).

Görsel sanatlar derslerinde bazı problemler (ders saatleri, atölye, malzeme, öğrenci ve veli ilgisizliği vb.) sanat eğitiminin yapılmasını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. İlkokulda görsel sanatlar dersine sınıf öğretmeni girerken orta öğretimde seçmeli ders olarak görsel sanatlar dersinin seçilmemesi önemli problemlerin arasında yer almaktadır. Sanat eğitimine verilen önemin artması bu problemlerin çözüme kavuşmasını sağlayacaktır (Buyurgan & Buyurgan, 2012).

Görsel sanatlar kişinin ihtiyaçlarından meydana gelmektedir. Çünkü bireye göre kendi duygu ve düşüncelerini, ihtiyaçlarını görsel sanatlar sayesinde özgürce ifade edebildiği bir iletişim aracıdır. Görsel sanatlar insanı düşündürerek, insanın psikolojik ve zihinsel gelişimine katkı sağlayarak insanı yaratıcı düşünmeye ve sanatsal üretime yönlendirir. Görsel sanatlar sayesinde insan yaratıcı ve estetik düşünceler üreterek, hem kendi kültürüne sahip çıkar hem de kültürler arası iletişime değer vererek eleştirel düşünen ve problem çözebilen bireyler yetiştirir. Görsel sanatlar bize kimliğimizi bulmada yardımcı olurken, bizim dünyada sahip olduğumuz konumu görmemize ve kültürümüzü farklı ülkelere aktarmada önemli bir araçtır (MEB, 2017).

Görsel sanatlar eğitimi sadece yetenekli kişilerin değil toplumdaki bütün insanların alması gereken bir eğitimidir. Sanat eğitiminin insanlara sağlayacağı olumlu etkiler insanların sadece kişisel gelişimlerini değil toplumda birlikte yaşadığı her yaş grubundaki insanlarla ilişkilerini de olumlu yönde etkileyecektir (MEB, 2017)

Çocuklar ve gençler görsel sanatlar eğitiminin temel taşlarındandır. Onlara verilen sanat eğitimi gelecek dönemler için estetik, çağdaş, sanata ve topluma duyarlı bireyler yetişmesini sağlayacaktır. Bu duyarlılık bireyin topluma bakış açısını ve davranışlarını da etkileyecektir (Buyurgan & Mercin, 2005).

Görsel sanatlar eğitimi kişilere yaşamlarında birçok fayda sağlamaktadır. Çocuk yaşta vermeye başlanan sanat eğitimi gelecek dönemlerde kişiyi daha kültürlü yaparak onların daha akılcı, mantıklı, sezgisel ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek onlara doğru iletişim kurma becerisi kazandırır. Bu süreçte kişinin aktif olmasının yanında eğitilmiş olması da büyük öneme sahiptir. Sanat eğitimi almış kişi sadece kendine değil topluma da büyük fayda sağlar çünkü sanat eğitimi alan kişi geçmişine, bugününe ve geleceğine daha farklı gözle bakabilir (Buyurgan & Mercin, 2005).

Yirminci yüzyılda olduğu gibi yirmi birinci yüzyılda da görsel sanatlar eğitimi sanatı teknolojiyle ve eğitimle birleştiren köprü görevi görmektedir. Görsel sanatlar eğitimi kişilerin okulöncesinden başlayarak üniversite eğitimine kadar süren eğitim hayatları boyunca bazen de meslek hayatında hobi olarak devam eden en geniş eğitim alanıdır (Özsoy, 2015).

Görsel sanatlar; yetenek, yaratıcılık, hayal gücünü, sanat ilke ve elemanlarıyla birleştirerek ortaya yeni ürünler koyan geniş bir kavramdır. Bu kavramlar birçok sanat dalını ortaya çıkarmaktadır (MEB, 2013).

Görsel sanatlar tasarım ilke ve elemanları.

Uygulamaya dayalı olan görsel sanatlar dersinde tasarım ilke ve elemanlarını öğrenci bilir ve çalışmalarında kullanırsa bu bilgiler ışığında yaratıcılığını özgürce ortaya çıkartarak çalışmalarında başarı sağlamış olur. Görsel sanatlar tasarım elemanları ve tasarım ilkeleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. *Görsel Sanatlar Tasarım Elemanları ve Tasarım İlkeleri*

Tasarım Elemanları	Tasarım İlkeleri
1. Çizgi	1. Ritim ve Hareket
2. Doku	2. Denge
3. Leke	3. Vurgu
4. Form- Şekil	4. Kontrast (Zıtlık)
5. Boşluk	5. Birlik
6. Renk	6. Çeşitlilik.
7. Valör (Değer)	

Görsel sanatlar Tasarım Elemanları

1. Çizgi:

Görsel sanatlar dersinin temelini oluşturan çizgi iyi bir ifade aracıdır. En yalın tanımıyla da iki nokta arasındaki ifade edici anlatımdır çizgi.

Çizgiyi şekillerine göre gruplarsak üç grup da toplarız.

- a. Dik ve yatay çizgiler: Sabit ve durağanlık etkisi veren çizgilerdir.
- b. Kırık çizgiler: Süreklilik etkisi veren çizgilerdir
- c. Eğik çizgiler: süreklilikle birlikte hareket hissi veren ve bu hissi artıran çizgilerdir.

Bu üç çizgi değişik oranlarda ve biçimlerde çizilerek çizginin etkisi artırılır buna da ‘çizgisel renklilik’ denir.

2. Doku:

Sanat anlamında dokuyu ifade edersek canlı ya da cansız varlıkların dış çevrelerini saran görüntüdür. Görsel sanatlar dersin de kullanılan dokular, çalışmaya estetik bir görüntü katarak çalışmanın sanatsal anlamda etkisini artırır.

Dokuyu özelliğine göre gruplarsak iki grup da inceleyebiliriz.

- a. Doğal dokular: Doğada var olan nesnelerin çevresinde gördüğümüz ya da algıladığımız şeklidir. Ağaç, çiçek, yaprak, toprak, cildimiz, vb. bunlara en güzel örnek.
- b. Yapay dokular: Doğal olmayan, insan üretimi olan nesnelerin çevresinde görülen şekillerdir. Plastik, kumaş, demir, vb. bu dokulara verebileceğimiz örneklerden bazılarıdır.

Bu iki dokunun farklı anlık oluşan dokuda vardır. Bu doku ani etki sonucu ortaya çıkan görsel unsurlardır.

3. Leke:

Zeminde ışığın yansmasıyla oluşan ton değerine leke denir. Açık, orta ve koyu olarak bu değerleri gruplandırabiliriz. Leke bir rengin farklı tonları olabileceği gibi değişik renklerin arasındaki ilişki olarak da görülebilir. Farklı renklerin birbirleri arasındaki leke(ton) etkilerini doğru kullanabilirsek görsel anlamda etkileyici ürünler ortaya çıkar. Birbirine ton olarak yakın olan renkleri çalışmalarda kullanırsak çalışmada açık, orta ve koyu ton(leke) etkisini yansıtmak zor olur.

4. Form ve Şekil:

Çizgi, renk, açık, orta ve koyudan meydana gelen genellikle üç boyutlu olan cisimler için kullanılan yapıya form veya biçim denir. Formu oluşturan bu unsurlar biçim üzerinde aynı anda var olurken bazen aralarından biri biçim üzerinde olmaya da bilir. Formların dış yüzeylerinin oluşturduğu iki boyutlu(yüzeysel) biçimleri şekil olarak adlandırabiliriz.

Geometrik ve organik olmak üzere form ve şekli iki grup da toplayabiliriz:

a. Geometrik formlar: Üç boyutlu biçimlerdir. Küp, küre, dikdörtgenler prizması vb.

Geometrik şekiller: İki boyutlu biçimlerdir. Kare, daire, üçgen, dikdörtgen vb.

b. Organik formlar: Canlı ve doğal biçimlerdir. İnsan, hayvan, bitki

5. Boşluk:

Görsel sanatlar dersi uygulanmaya dayandığı için boşluk-doluluk (konu-mekan) ilişkisinin ayarlanması konunun daha iyi işlenmesini sağlayacaktır. Çalışmada resmin etkisini artırmak ve gözü dinlendirmek için belirli alanlarda boşluk bırakılmalıdır. Kısacası konu ve mekanın kullanımı resmin değerini etkilemektedir.

6. Renk:

Işık var oluşu rengi ortaya çıkartır. Işık cisimlere çarparak kırılması sonucunda gözümüzde oluşturduğu etkiye Renk denir.

Renk Kümeleri: ışığın yansıyarak kırılması sonucu oluşan renkleri iki grup da toplayabiliriz. Bunlar ana renkler ve ara renklerdir.

1. Ana renkler: Doğal olarak algıladığımız renklere denir. Bu renkler sarı, kırmızı ve mavidir.

2. Ara renkler: Doğal olmayan bu renkler ana renklerin eşit miktarda karışımı sonucu oluşan renklerdir. Bunlar turuncu, mor ve yeşildir. Ana renklerin farklı oranda karışımı sonucu değişik ara renkler(nüans) meydana gelir.

$$\text{Sarı} + \text{Kırmızı} = \text{Turuncu}$$

Kırmızı + Mavi = Mor

Mavi + Sarı = Yeşil

7. Valör:

Rengin üç özelliği vardır. Bunlar ton, kroma ve valördür. Kroma değeri bir rengin şiddetini(gücünü) yani parlaklık ve matlık değerini gösterir. Valör ise bir rengin en açık değerinden başlayarak en koyu değerine kadar tüm değerleridir. Farklı bir ifadeyle valör, seçilen bir renge eklenen nötr renkler ve farklı renkler sonucu oluşan renk çeşitliliğidir.

Görsel sanatlar tasarım ilkeleri

1. Ritm ve Hareket:

Yaşamın her anında içinde olduğumuz hareketli bir durumdur ritm. Ritm uyumlu, tekrarlayan hareketler sonucu meydana gelir. Çalışmalarımızda kullandığımız objeleri aynı yönde ve şekilde yaparsak çalışma monotonlaşır. Çalışmaya hareket kazandırmak için farklı yönlerde yapılmalıdır.

2. Denge:

Birbirleriyle aynı olan ya da aynı olmayan nesneler arasındaki ilişkiye denge denir. Bu özelliğe bağlı olarak dengeyi ölçü, değer ve renk olarak üç grup da toplayabiliriz.

3. Vurgu:

Çalışma üzerindeki herhangi bir bölümün diğer bölümlere oranla daha belirgin olmasına vurgu denir. Vurgu iki farklı şekilde meydana gelir. Birincisi sanat elemanlarından herhangi birinin yüzeyin her yerinde etkili olması sonucu olur. İkincisi ise tüm çalışma üzerinde sadece bir bölümün öne çıkması sonucu dikkatlerin bir merkezde toplanmasıyla oluşur. Vurgu sayesinde çalışmada anlatılmak istenen bölüm daha iyi ifade edilmiş olur.

4. Kontrast:

Zıtlıkları anlatan kavrama kontrast denir. Aynı zamanda kontrastın renkleri tamamlayıcı (dengeleyici)dır. Çalışmamızı oluştururken monoton çalışmadan kurtulabilmek için çalışmada zıtlıklar kullanmalıyız. Bu zıtlıkları dört farklı grup da toplarsak renk, biçim, miktar ve yön kontrastı (zıtlığı) olarak gruplarız.

5. Birlik (Bütünlük):

Çalışma üzerinde görsel sanatlar tasarım(düzenleme) elemanlarının hepsinin görsel sanatlar tasarım ilkeleri ışığında bir bütünlük sağlayacak şekilde estetik bir görüntü oluşturmasıdır.

6. Çeşitlilik:

Değişiklikleri ve zıtlıkları bünyesinde toplayan tasarım(düzenleme) ilkesine çeşitlilik denir. Çalışmalarımızda kullandığımız renk, biçim ve yön de yapacağımız değişiklik çalışmamıza hareket katarak çalışmamız tekrardan, monotonluktan kurtulur. Bu değişiklikler sayesinde çalışmalarımızın daha etkili olmasını sağlarız(Buyurgan & Buyurgan, 2012).

Yaratıcılık; var olanı değil ortaya var olmayan yeni ürünler çıkarmaktır. Farklı bir tanıma göre de yaratıcılık; var olan bilgileri farklı durumlarda kullanabilme yeteneği şeklinde tanımlanmaktadır. Bu yaratıcılık süreci yalnızca sanatta değil yaşamın her alanında kullanılan ve doğuştan gelen doğal bir yetenektir. Bu doğuştan gelen yetenek zamanla körelse bile eğitimle geliştirilerek yaşamın her alanında varlığını sürdürür (Ünver, 2002).

Yaratıcılık insanla birlikte var olan, insanla birlikte büyüyen ve insanlığın her alanında varlığını devam ettiren, insan tarafından ortaya konulan yetenektir. Yaratıcılık sayesinde de insan yaşamının her alanında ortaya yeni bir ürün koymaktadır. Yaratıcılığı etkileyen en önemli faktör meraktır. Yaratıcılık sürecinde kişinin düşünmesi, araştırması, hata yapmaktan korkmaması, bıkmadan üretmesi ve üretmeye devam etmesi özgünlüğü ortaya çıkaracaktır. Bu özgünlükte sanatın değerini artırmaktadır (Buyurgan & Buyurgan, 2012).

Görsel sanatlar dersinin genel amaçları.

Görsel sanatlar dersinin amaçlarını gruplandırarak olursak bireysel ve toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar olarak dört grupta toplaya biliriz.

A. Bireysel ve Toplumsal Amaçlar:

1. Öğrenciye yaşamını ve çevreyi gözlemleme bilinci kazandırmak.
2. Öğrenciye fark etme, seçme, birleştirme ve yeniden üretme becerisi kazandırarak öğrencinin yeni şeyler üreterek eleştirel düşünebilmesini sağlamak.
3. Öğrencinin neler yapabileceğini fark etmesiyle birlikte kendine olan güveni artar ve öğrenci kendini geliştirir.
4. Öğrencinin görsel çalışmalar ile kendini daha rahat ifade etmesini sağlamak.
5. Öğrencinin, ulusal ve uluslararası sanat eserlerini ve sanatçıları tanıyabilmesini sağlamak.
6. Öğrencilerin her alanda kullanabileceği özgün davranışlar kazanmasını sağlamak.
7. Öğrencileri ilgilerine göre yönlendirerek onların günü yaşayıp, geçmişine sahip çıkarak geleceği özgürce planlayabilme becerisi kazandırmak.
8. Öğrenciye ulusal ve evrensel değerlerin farkına vararak onları anlayabilme bilinci kazandırmak.

9. Öğrenciye, günümüze kadar gelen sanat eserlerini tanıma, anlama ve onların varlığıyla gurur duyabilme bilinci kazandırmak.
10. Öğrenciye zekâsını, hislerini ve estetik değerlerini eleştirebilme bilinci kazandırmak.

B. Algısal Amaçlar:

1. Öğrencinin, düşünme becerisini geliştirmek.
2. Öğrencinin görsel zekâsını sanat yoluyla ifade edebilmesine olanak sağlayabilmeli.
3. Öğrencini yaratıcılığını ve birikimini farklı alanlara uygulayabilmeli
4. Öğrenci duygu, düşünce ve birikimini sanat yoluyla uygulayabilmeli.
5. Öğrenciye yeni olaylar karşısında var olan çözüm yolları yanı sıra yeni ve özgün çözüm yolları üretebilme becerisi kazandırabilmek.

C. Estetik Amaçlar:

1. Öğrenciye sanatın ve sanat eserinin değerli olduğu bilinci kazandırılarak onların her zaman korunması gerektiği bilincini kazandırır.
2. Günümüze kadar varlığını koruyan sanat eserlerinden zevk alma ve onları koruyarak gelecek kuşaklara aktarabilme bilinci kazandırmak.
3. Öğrenciye sanat sevgisi kazandırarak sanatı hayatının her alanında kullanabilme becerisini kazandırabilmelidir.
4. Öğrenciye yaşamında doğal olan ya da insan ürünü olan varlıklara estetik gözle bakabilme bilinci kazandırmak.
5. Öğrenciye kendini özgürce ifade edebilme ve estetik değerleri yaşamında kullanabilme yeteneği kazandırabilmeli.

D. Teknik Amaçlar:

1. Öğrenciye kullanabileceği bütün imkânları sağlayarak öğrencinin anlatımında özgünlüğü yakalayarak kendini ifade edebilme becerisine olanak tanımak.
2. Öğrenciye; farklı yöntem ve teknik uygulatarak ortaya çıkan sonuçlardan öğrencinin zevk almasını sağlamak.
3. Öğrenciye farklı yöntem ve teknikleri kullanabileceğini fark ettirebilmeli.
4. Öğrenciye var olan tekniklerin dışında yeni teknikler keşfetme fırsatı tanımalı.
5. Öğrenciye yapacağı çalışmaya uygun teknik ve malzeme seçme bilinci kazandırmak.

6. Öğrenciye ortaya çıkan sorunlarla kendine güvenerek baş edebilme ve kendini ifade edebilme sürecinde karşılaştığı sorunlara çözüm üretebilme yolları kazandırabilmeli (Peşkersoy & Yıldırım, 2009).

Görsel sanatlar eğitiminin ilkeleri.

İlköğretimde ve orta öğretimde uygulanan görsel sanatlar eğitiminin başarıyla uygulanabilmesi için sanat eğitiminde bazı ilkelerin dikkate alınması gerekmektedir.

1. Her çocuk özel ve yaratıcıdır.
2. Her çocuk birbirinden bilgi, anlama, duygu, düşünme ve ifade olarak farklıdır. Eğitimde bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır.
3. Uygulama derslerinde teorinin yanında iki ve üç boyutlu çalışmalarla öğrenci derse aktif katılmalıdır.
4. Görsel sanatlar dersi diğer dersle birlikte bir bütünlük sağlayarak bireyin eğitimde daha aktif ve verimli olmasını sağlamaktadır.
5. Görsel sanatlar dersi değişik yöntem ve teknik kullanılarak ilgi çekici hale getirilmelidir.
6. Görsel sanatlar dersinin temelinde sanat eğitimi alan öğrenci vardır. Bu sanat eğitimi sürecinde öğrencinin kendini doğru anlaması ve anlatması önemlidir.
7. Değerlendirme sürecinde öğretmen her çocuğun farklı olduğunu dikkate alarak öğrencilerin; bireysel farklılıkları, eğitim sürecindeki varlığı ve sınıf içi performansı, özgünlüğü, yaratıcılığı ve estetik değerleri gibi bazı elemanlar göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılmalıdır (Peşkersoy & Yıldırım, 2009).

Görsel sanatlar dersi öğrenme alanları.

İlköğretim görsel sanatlar dersi öğretim programı ve kılavuzu öğrenme alanını görsel sanatlarda biçimlendirme, görsel sanat kültürü ve müze bilinci olarak üç başlık altında toplamıştır. Bunlar:

Görsel Sanatlarda Biçimlendirme: Görsel sanatlar öğeleri (çizgi, leke, doku, renk, vb.) ile görsel sanatlar elemanlarının (denge, vurgu, hareket, ritim, oran-orantı, vb.) birleşmesiyle yapılacak olan etkinliğin öğrencinin yaratıcılığına ve hazırbulunuşluğuna uygun seçilen yöntem ve teknikle birleşmesiyle bilişsel, duyuşsal ve devinimsel kazanımlarının kavranmasına, uygulanmasına, üretilmesine yönelik öğrenme alanlarından biridir.

Görsel sanatlar öğeleri ve elemanları kişinin duygularını, düşüncelerini, yaratıcılığını, özgürce ifade etmesinde araç görevi görmektedir. Görsel sanatlarda biçimlendirme diğer

öğrenme alanlarıyla birlikte görsel sanatlar dersinin öğrenme alanlarını oluşturan yapı taşlarıdır.

Görsel Sanat Kültürü: Öğrencilerin öğrenmeleri gereken sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik, müze bilinci gibi kazanımların birleştirilerek bir bütün olarak öğrenciye kazandırılması Görsel Sanat Kültürü öğrenme alanıyla olur. Bu kazanımlarla sanat üreten ve sanattan zevk alan bireylerin yanı sıra eleştiren ve eleştirilmeye açık olan, hata yapmaktan korkmayan, sorgulayan, sanatçı olan ve sanatçı olmayanın farkına varabilen, sanatçıyı zanaatçıdan ayırabilen kültürlü, donanımlı ve çağdaş bireylerin yetiştirilmesi planlanmaktadır.

Müze Bilinci: Geçmişten günümüze kadar yaşamımızda yeri olan her türlü eşyayı toplayan, koruyan ve sergileyen mekanlardır müzeler. İnsanoğlu var olduğu günden biri bilme anlama ve araştırma merakı ile doludur. Bu araştırma merakı ulusun kim olduğunu, hangi gelişim evrelerinden geçtiğini bize müzeler gösterir. Kültürün başlangıcından gelişim evrelerini takip ederek bitişini görebileceğimiz tek yerdir müzeler. Müzeler aynı coğrafyada yaşayan ya da yaşamayan kültürleri bünyesinde toplayarak onları sergileyen mekânlardır (Peşkersoy& Yıldırım, 2009).

Alanyazın Derleme

Sanat eğitiminin verilmesi okullarda başlamaktadır. İyi bir sanat eğitimi verebilmek içinde görsel sanatlar öğretmenlerinin daha donanımlı olmaları gerekmektedir. Öğretmen yetiştirirken öğretmen adaylarının çözüm odaklı ve donanımlı olmaları önemlidir. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının yaşadıkları sınav kaygısı ve iş bulma korkusu onların yaratıcılıklarını engellemektedir (Dilmaç, 2010).

Cumhuriyet döneminden güzel sanatlar akademisi bünyesinde resim öğretmenliği kursu olarak başlayan resim öğretmenliği günümüze güzel sanatlar fakültelerinde ana sanat dalları oluşturulmuş burada resim eğitiminde yerli ve yabancı birçok eğitimcide görev almıştır (Özsoy, 2015).

Hiçyılmaz (2015) yapmış olduğu çalışmada görsel sanatlar öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına yönelik görüşleri ile öğrenci başarısını incelemek amacıyla çalışma yürütmüştür. Tarama modeline göre yürütülen çalışmaya 251 öğrenci ve 13 öğretmen katılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin akıllı tahtaya yönelik tutumlarının orta düzeyli ve olumlu olduğunu belirlemiştir. Ancak görsel sanatlar ders başarısının akıllı tahta kullanım sıklığına göre farklılaşmadığını bulmuştur. Öğretmenlerden toplanan verilerin sonuçlarına göre, öğretmenlerin akıllı tahta kullanmada yetersiz olduklarını, ancak akıllı tahta kullanımının öğrenciye avantajlar sağlayacağını düşündüklerini tespit etmiştir.

Üstüner, Demirtaş ve Cömert (2009) eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik çalışma yapmışlardır. Çalışmaya oranlı küme örnekleme yoluyla seçilen 593 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada adayların cinsiyet, okudukları bölüm, tercih sıralamaları, yaşadıkları çevre, öğrenim türü ve öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri gibi sorulara yanıt aramışlardır ve bu cevaplar arasında anlamlı farklılıklar bulmuşlardır. Çalışmada öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölüm türlerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının farklılaştığını belirlemişlerdir. Bu farklılıkta görsel sanatlar öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları beden eğitimi ve spor dersi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarından anlamlı düzeyde düşük olduğu; diğer bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Engin ve Çiçekli-Koç (2014) bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretmen mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet, program türü, mezun olunan lisans türü ve ailenin gelir durumu olarak karşılaştırmalı şekilde incelenmiştir. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği eğitim fakültesi dördüncü sınıfta okuyan 373 öğretmen adayının katılımıyla yapılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri lisans programlarına göre farklılaşma görülürken diğer değişkenler arasında farklılaşma görülmediğini saptamışlardır.

Bulut (2009) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemek üzere çalışma yürütmüştür. Çalışmada kullanmak üzere 30 maddeden oluşan öğretmenlik mesleği tutum ölçeği geliştirmiştir. Araştırmada 211' i Dicle ve 200'ü Fırat Üniversitesi olmak üzere 411 öğretmen adayını katmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları 'üniversite ve cinsiyet' açısından farklılık göstermezken 'anabilim dalı' açısından farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Araştırma sonucunda belirlediği diğer önemli bulgu ise öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının 'katılıyorum' düzeyinde olmasıdır.

Dilmaç ve Öztürk(2016) ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla çalışma yapmışlardır. 2015-2016 eğitim öğretim yılında öğrenim gören bilim sanat merkezi, imam-hatip ortaokulu ve diğer ortaokullarda öğrenim gören gönüllü 258 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre bilim sanat merkezi, imam-hatip ortaokulu ve diğer ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını orta düzey olarak saptamışlardır.

Ayık ve Ataş (2014) yaptıkları araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğrenme motivasyonu arasındaki ilişkiyi incelemektedirler. İlişkisel tarama modeli kullanılan bu çalışmaya 2012-2013 eğitim öğretim yılında öğrenim

gören 294 öğrenci katılmıştır. Bu öğrenci grubunu basit seçkisiz örneklem tekniği ile belirlemişlerdir. Bu araştırmadaki verileri öğretme motivasyonu ölçeği ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği ile toplamışlardır. Çalışmada elde edilen verilere göre öğretmen adaylarının öğretme motivasyonu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında olumlu yönde, orta düzeyde ve anlamlı ilişki bulmuşlardır. Bir diğer açıdan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu öğretmen adaylarının öğrenme motivasyonunun yordayıcısı olduğunu belirlemişlerdir.

Orhun (2005) araştırmada ilköğretim okulları 6. Sınıf öğrencilerinin çok alanlı sanat eğitimi yöntemine ‘ÇASEY’ uygun olarak resim-iş dersine yönelik tutum ölçeği geliştirerek incelemektedir. Bu çalışmada çok alanlı sanat eğitimi yöntemi ‘ÇASEY’ i deney grubunda, geleneksel eğitim yöntemini ise kontrol grubunda kullanmıştır. Hazırlanan 30 maddelik ölçeği ilköğretim yedinci sınıfında okuyan toplam 107 öğrenci üzerinde uygulamıştır. Yapılan analizler sonucu ölçek 26 maddeye indirilmiştir. Yapılan bu çalışmalar sonucunda ‘ÇASEY’ in uygulandığı sınıf ile geleneksel yöntemin uygulandığı sınıfta okuyan öğrencilerin resim-iş dersine yönelik tutumlarında büyük farklılıklar belirlemiştir. Sonuç olarak öğrencilerin duyuşsal özelliklerini ‘ÇASEY’ in olumlu yönde etkilediğini belirlemiştir.

Ayaydın ve Kurtuldu (2010) bu çalışma resim-iş ve müzik öğretmenliği öğrencilerinin sanat eğitimine karşı tutumlarını geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır. Taslak çalışmaya 2008-2009 yılı güzel sanatlar eğitimi bölümünde okuyan 384 öğrenciye, farklı boyutları içeren 43 maddelik taslak ölçek uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre 11 maddeyi testten çıkararak 32 maddeli 4 boyutlu ölçek elde etmişlerdir. Geliştirilen ölçekte geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılarak ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğunu bulmuşlardır.

Aslantaş (2014) yaptığı çalışmada ilköğretim dördüncü sınıf görsel sanatlar dersinde kullanmak üzere ölçek geliştirilmiştir. 2009-2010 eğitim öğretim yılında iki farklı ilköğretim okulunda okuyan random yoluyla seçilen 174 dördüncü sınıf öğrencisi üzerinde çalışma uygulanmıştır. 31 madde olarak hazırlanan ölçek yapılan istatistikler sonucu birbirine paralel sonuçlar vermiştir. Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonucu ölçeği 28 madde olarak belirlemiştir.

Avila ve Baetiong (2012) yapılan çalışmada iki soruya cevap aranmıştır birincisi öğretmenlere üst biliş eğitimi verildi ve sonucunda üst biliş düzeyi incelenmiştir ikincisinde öğretmenlerin ön test son test arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığı. 16 İngilizce öğretmeni üzerinde iki gün çalışma yapılmıştır. Çalışmada öğretmenlere verilen üst biliş strateji öğretimi sonucunda öğretmenlerin üst biliş stratejileri gelişmiştir

Patton ve Buffington (2016) yaptıkları çalışmada Amerika Ulusal sanat Eğitimi Derneği tarafından hazırlanan sanat eğitimi öğretim programının teknoloji standardını incelemiştir. Yaptıkları inceleme sonucunda teknoloji kullanımının görsel sanatlar eğitimi geliştirdiğini belirlemişlerdir. Ayrıca yeni medyaların kullanımının görsel sanatlar öğretimine katkı sunacağı ifade edilmiştir.

Ecoma (2016) yaptıkları çalışmada görsel sanatlar öğrencilerine görsel sanatlar eğitimi vermenin onların algılarını geliştirdiği ve görsel sanatlar okuryazarlığını artırdığını belirtmişlerdir. Bütüncül yaklaşıma göre yaptıkları değerlendirme sonucu görsel sanatlar öğretiminin bilişsel duyuşsal ve psikomotor becerilerin geliştirdiğini belirtmişlerdir.

Van de Kamp vd. (2015) görsel sanatlar dersine devam eden 147 lise öğrencisine ıraksak düşünme üzerine üst biliş eğitimi vermişlerdir. Çalışmanın sonucunda üst biliş eğitiminin görsel sanatlar eğitiminde akıcılık ve esnekliği sağladığını ancak yaratıcılığı geliştirmediğini belirlemişlerdir.

Park ve Han (2015) ise geliştirmiş oldukları mobil uygulamanın görsel sanatlar eğitimine etkisini araştırmaya yönelik çalışma yürütmüşlerdir. Yaptıkları çalışmanın sonucunda geliştirilen uygulamanın görsel sanatlar dersine olumlu katkı sağladığını belirlemişlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde “araştırma modeli”, “pilot çalışma”, “çalışma grubu”, “veri toplama araçları”, “araştırmacı rolü”, “verilerin toplanması ve süreç”, “veri analizi” ve “geçerlik ve güvenirlik” hakkında bilgi verilecektir.

Araştırma Modeli

Çalışma nicel araştırma desenlerinden korelasyonel araştırma modeli kullanılmıştır. Büyüköztürk vd. (2010, s. 227) korelasyonel araştırma modelinin değişkenler arasındaki ilişkileri inceleme ve yordanan değişkeni belirleme amacıyla kullanılabileceğini belirtmiştir. Yazarlar bu araştırma modelinin iki türü olduğunu belirtmişlerdir. İlki sadece ilişkilerin araştırıldığı keşfedici korelasyon araştırması, ikincisi ise yordanan değişkeni belirlemeye yönelik yordayıcı korelasyon araştırması olarak adlandırmışlardır. Bu çalışmanın temel amacı görsel sanatlar öğretmeni adaylarının görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumlarını etkileyen değişkenleri belirlemek olduğundan çalışmada yordayıcı korelasyon türü kullanılmıştır.

Pilot Çalışma

Çalışmada pilot çalışma bölümünde “Görsel Sanatlar Dersi Öğretimi Tutum Ölçeği” geliştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla öncelikle Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA), ardından elde edilen modele Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır.

Açımlayıcı faktör analizinde yapılan işlemler.

Görsel sanatlar dersi öğretimi yönelik tutum ölçeğinin faktör yapısını belirlemek amacıyla AFA yapılmıştır. Araştırmada, KMO değeri .915 bulunmuş ve Bartlett testinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($X^2 = 3090.881, sd = 231, p < .05$). Bu sonuca göre, verilerin faktör analizine uygun olduğu söylenebilir. Bu tespitin ardından AFA’da temel bileşenler faktörleştirme tekniği ve ölçek alt faktörlerinin birbiri ile ilişkili olmadığı düşünüldüğünden varimax döndürme sonucunda toplam varyansın %56.41’ini açıklayan dört faktörlü yapının kuramsal açıklamalara uygun ve yorumlanabilir olduğu bulunmuştur. Bu faktörlerden birincisinin 1-10. maddeleri; ikincisinin 11-14. maddeleri (dört madde); üçüncüsünün 15-17. maddeleri (üç madde) ve dördüncüsünün 18-22. maddeleri (beş madde) kapsadığı tespit edilmiştir. Ölçeğin %36’sının 1. faktör tarafından açıklandığı ve bu maddelerin faktör yük değerlerinin .49-.79 arasında değiştiği, %9’unun ikinci faktörce

açıklandığı ve bu faktördeki maddelerin faktör yük değerlerinin .64-.73 arasında değiştiği; %6'sının üçüncü faktörle açıklandığı ve bu faktördeki maddelerin faktör yük değerlerinin .52-.88 arasında değerler aldığı; %5'inin dördüncü faktörle açıklandığı ve bu faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin .69-.79 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Seğer (2013) açıkladığı varyans oranı %5 ve üzeri olan faktörlerin uygun olduğunu ifade etmektedir. AFA sonucunda elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. *Görsel Sanatlar Dersi Öğretimi Tutum Ölçeğinin Faktör Yapısı ve Faktör Yükleri*

	Faktör yükleri				
	1	2	3	4	h^2
1. Meslektaşlarım arasında Görsel Sanatlar dersinin öğretimini iyi yapan bir öğretmen olacağımı düşünüyorum.	.79	-.10	.06	-.04	.59
2. Öğrencilere Görsel Sanatlar dersinde yardımcı olmaktan zevk alacağımı düşünüyorum.	.79	.08	-.05	.05	.45
3. Öğrencilerimin Görsel Sanatlar dersi konularına karşı ilgilerini arttırabileceğimi umuyorum.	.73	-.11	.11	.07	.50
4. Görsel Sanatlar ile ilgili ders uygulamalarından zevk alacağımı düşünüyorum.	.73	.03	-.04	.10	.49
5. Sınıfımda Görsel Sanatlar dersini öğretmek için sabırsızlanıyorum.	.72	-.00	-.12	-.12	.63
6. Görsel Sanatlar dersi öğretim yöntemleri hakkında kendime güvenirim.	.64	-.12	.14	-.01	.64
7. Görsel Sanatlar dersine uygulama yapmak için zaman ayırmaktan zevk alırım.	.55	-.03	-.01	.27	.52
8. Görsel Sanatlar dersi en az temel dersler kadar önemlidir.	.54	.12	-.06	.30	.59
9. Öğrencilerin beni iyi bir Görsel Sanatlar öğretmeni olarak görmelerini isterim.	.51	.14	-.18	.21	.58
10. Görsel Sanatlar dersini öğretirken atölye çalışmaları ve basit aktiviteler yapmaktan zevk alacağım.	.49	.10	-.18	.18	.44
11. Görsel Sanatlar dersini yeteri kadar öğretemeyeceğimden korkuyorum.	-.18	.73	.04	.14	.62
12. Öğrencilerin yapacağı resim çalışmalarının (çizgi ve üç boyutlu) beklenen sonucu vermemesinden endişe duyarım.	.09	.67	-.15	-.07	.61
13. Öğrencilerimin derste cevaplayamayacağım sorular sormalarından korkarım.	-.07	.67	.11	-.01	.51
14. Görsel Sanatlar dersinin konularını anlamakta zorluk yaşıyorum.	.06	.64	.21	-.10	.42
15. Mümkün olsa, ders programlarından çıkarılmasını önereceğim derslerin başında Görsel Sanatlar dersi gelir.	.02	-.04	.88	.07	.55
16. Sürekli Görsel Sanatlar dersi öğrettiğimi / öğreteceğimi düşündükçe bunalıma giriyorum.	-.09	.20	.61	-.13	.68
17. Görsel Sanatlar dersinin zaman kaybı olduğuna inanırım.	-.12	.27	.52	-.17	.72
18. Okullardaki Görsel Sanatlar dersinin ders saatinin artırılmasını isterim.	.05	-.01	-.04	.79	.65

Tablo 2. (Devamı)

19. Düşünme sistemini geliştirmede Görsel Sanatlar dersinin önemli olduğuna inanırım.	-.08	.05	-.18	.78	.57
20. Görsel Sanatlar dersinin öğretimiyle ilgili kaynakları okumaktan büyük zevk alırım.	.12	-.07	.17	.71	.54
21. Görsel Sanatlar dersi öğretimi konusunda kişisel gelişimime katkı sağlayacak projelerde gönüllü olarak yer alabilirim.	.05	-.04	.03	.70	.54
22. Görsel Sanatlar dersi öğretimiyle ilgili plan yaparken zamanın nasıl geçtiğini fark etmem.	.06	-.01	-.01	.69	.58

Tablo 2 incelendiğinde dört faktörlü yapı için faktör yüklerinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir. Ortak varyans değerinin .42 ile .72 arasında sıralandığı belirlenmiştir. Costello ve Osborne (2005) bu değer .40'ın üzerinde olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda hesaplanan değer yeterli olduğu söylenebilir.

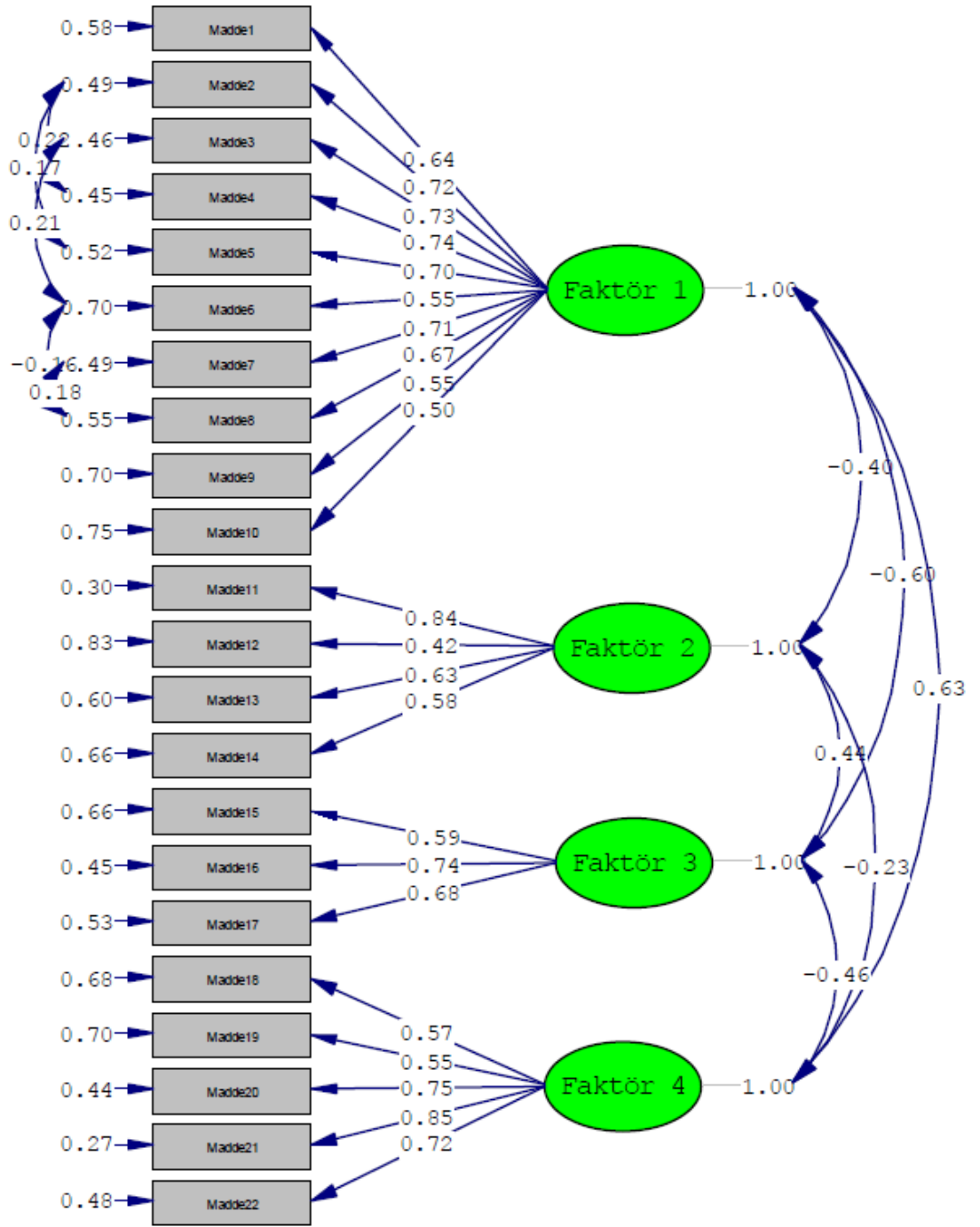
Doğrulayıcı faktör analizinde yapılan işlemler.

AFA sonucunda kalan 22 madde ve bu maddelerin belirlenen dört faktöre uygunluğunu belirlemek amacıyla yapılan DFA analizi sonucunda uyum indeksi değerleri $\chi^2/sd=1.54$, RMSEA=.066, SRMR=.073 olarak hesaplanmıştır ($\chi^2=304.98$, $sd=198$, $p<.05$). Modelin uyumunu test etmeye yönelik uyum indeksi değerleri Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3.Çalışmada Hesaplanan Uyum İndeksi Değerleri İle İyi Uyum ve Kabul Edilebilir Uyum Değerleri

Uyum ölçüsü	İyi uyum değerleri	Kabul edilebilir uyum değerleri	Hesaplanan uyum değerleri	Sonuç
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd < 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 3$	1.54	İyi uyum
RMSEA	$0 < RMSEA < .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .10$	.07	Kabul edilebilir uyum
SRMR	$0 \leq SRMR < .05$	$.05 \leq SRMR \leq .10$	.07	Kabul edilebilir uyum
PNFI	$.95 \leq PNFI \leq 1.00$	$.50 \leq PNFI \leq 1.00$	.76	Kabul edilebilir uyum
PGFI	$.95 \leq PGFI \leq 1.00$	$.50 \leq PGFI \leq .95$	.64	Kabul edilebilir uyum
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI \leq .95$	.90	Kabul edilebilir uyum
AGFI	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$.85 \leq AGFI \leq .90$	.85	Kabul edilebilir uyum
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$	.95	İyi uyum
IFI	$.95 \leq IFI \leq 1.00$	$.90 \leq IFI \leq .95$	.95	İyi uyum
NFI	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI \leq .95$	.90	Kabul edilebilir uyum
NNFI	$.95 \leq NNFI \leq 1.00$	$.90 \leq NNFI \leq .95$	.94	Kabul edilebilir uyum

Tablo 3'deki değerler incelendiğinde dört faktörlü modelin ölçülerinin iyi uyum veya kabul edilebilir uyum değerlerinde olduğu görülmektedir. Bu değerler modelin uyum düzeyinin yeterli olduğunu göstermektedir. DFA sonucunda elde edilen dört faktörlü modele ilişkin faktör yükleri Şekil 1'de yer almaktadır.



Şekil 1. Görsel sanatlar öğretimi tutum ölçeği'ne ilişkin ölçüm modeli.

Şekil 1 incelendiğinde faktör yüklerinin 1. Faktör için .50-.74 arasında; 2 Faktör için .42-.84 arasında; 3. Faktör için .59-.74 arasında ve 4. Faktör için .55-.85 arasında değiştiği görülmektedir.

Güvenirlilik.

Görsel sanatlar öğretimi tutum ölçeğinin güvenirliğinde Cronbach Alpha güvenirlik katsayısından ve iki yarı güvenirliğinden yararlanılmıştır. Ölçeğin bütününe ait güvenirlik

değeri .70 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına ait iç tutarlık ve iki yarı güvenirlik analizi sonuçları Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4.Görsel Sanatlar Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeğinin Alt Faktörlerinin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Boyutlar	İç tutarlık	İki yarı güvenirlik
Faktör 1	.89	.88
Faktör 2	.71	.77
Faktör 3	.71	.70
Faktör 4	.82	.85

Tablo 4 incelendiğinde ölçeğin alt boyutlarında iç tutarlık katsayısının .71-.89 aralığında değiştiği, iki yarı güvenirlik değerlerinin ise .70-.88 aralığında değiştiği görülmektedir. Fraenkel, Wallen ve Hyun(2012) güvenirlik değerinin .70 ve üzeri olması olmasının kabul edilebilir olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda ölçeğin güvenirlik değerlerinin yeterli olduğu söylenebilir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 öğretim yılında 4 farklı üniversitenin Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencileri oluşturacaktır. Çalışmanın örnekleminin seçiminde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılacaktır. Amaçlı örnekleme yöntemi araştırmanın amacı doğrultusunda daha derin bilgi toplamaya imkân tanıyan ve zengin veriler elde etmede kullanılan örneklem seçim yöntemidir (Büyüköztürk, 2010, s. 89). Bu doğrultuda çalışma grubunun oluşturulmasında Türkiye’nin kuzey doğusunda bulunan 4 farklı üniversitede öğrenim gören öğrencilerin çalışmaya gönüllü katılımı amaçlanmıştır. Çalışma grubunun Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Resim-iş Eğitimi Anabilim dalında 2016-2017 akademik yılında öğrenim gören öğrencilerin oluşturması planlanmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının dağılımı Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Örneklemenin İllere Göre Dağılımı

	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	Toplam
Sivas	17	19	27	3	66
Trabzon	30	28	14	43	115
Ağrı	39	33	40	40	152
Erzurum	30	33	30	32	125
Toplam	116	113	111	119	458

458 öğretmen adayına uygulanan görsel sanatlar dersi öğretimi tutum ölçeğinde pilot çalışmaya 3 farklı ilden 333 öğretmen adayı katılmıştır. Geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılan ölçek farklı bir ilde 117 öğretmen adayına uygulanmıştır. Çalışmaya öğretmen adayları gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmanın uygulandığı öğretmen adayının 1. Sınıfta 80 kadın 36 erkek, 2. Sınıfta 63 kadın 50 erkek, 3. Sınıfta 70 kadın 41 erkek ve 4. Sınıfta 90'ı kadın 29'u erkektir.

Öğretmen adaylarına tekrar seçme şansınız olsaydı yine bu mesleği seçer miydiniz diye sorduğumuzda 1.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 38 tanesi hayır derken 78 tanesi evet dedi, 2.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 17 tanesi hayır derken 96 tanesi evet dedi, 3.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 4 tanesi hayır derken 107 tanesi evet dedi, 4.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 30 tanesi hayır derken 89 tanesi evet tekrar bu mesleği seçerdim dedi. Katılımcı öğretmen adaylarına gerçekten görsel sanatlar öğretmeni olmak istiyor musunuz diye sorduğumuzda 1.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 12 tanesi hayır derken 102 tanesi evet dedi, 2.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 4 tanesi hayır derken 109 tanesi evet dedi, 3.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 1 tanesi hayır derken 110 tanesi evet dedi, 4.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 4 tanesi hayır derken 115 tanesi evet görsel sanatlar öğretmeni olmak istiyorum dedi. Katılımcı öğretmen adaylarına görsel sanatlar öğretmeni olmak sizin tercihiniz miydi diye sorduğumuzda 1.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 8 tanesi hayır derken 108 tanesi evet dedi, 2.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 3 tanesi hayır derken 110 tanesi evet yanıtını verdi, 3.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 2 tanesi hayır derken 109 tanesi evet dedi ve 4.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 3 tanesi hayır derken 116 tanesi evet benim tercihimdi yanıtını verdi. Ailelerin sosyo-ekonomik durumuna göre 1.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 8 tanesinin ekonomik durumu kötü, 96 tane öğretmen adayının ekonomik durumun orta, 12 tane öğretmen adayının ekonomik durumu iyi, 2.sınıfta okuyan öğretmen adalarının 55 tanesinin ekonomik durumu kötü, 53 tanesinin ekonomik durumu orta, 10 tanesinin ekonomik durumu iyi, 3.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 5 tanesinin ekonomik durumu kötü, 73 tanesinin orta, 35 tanesinin ekonomik durumu iyi,

4.sınıfta okuyan öğretmen adaylarının ekonomik durumu kötü olan yokken 107 tanesinin ekonomik durumu orta, 12 tanesinin ekonomik durumu da iyidir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada Akıllı Tahta tutum ölçeği, Teknoloji tutum ölçeği, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği, Üstbiliş Ölçeği-30 ve Görsel sanatlar dersi öğretimi tutum ölçeği kullanılmıştır.

Akıllı tahta tutum ölçeği.

Araştırmada öğretmen adaylarının akıllı tahta kullanımını ölçmeye yönelik Türel (2012) tarafından geliştirilen ‘Akıllı tahta tutum ölçeği’ kullanılmıştır (Bkz. Ek-1). 26 madde olarak hazırlanan ölçeğin geçerliliğini sağlamak için faktör analizi uygulanmıştır. Ölçek 210 gönüllü öğretmenin katılımıyla geliştirilmiştir. Öztürk (2017) öğretmenler ile geliştirilen ölçme araçlarının öğretmen adaylarında uygulanabileceğini ifade etmiştir. Araştırmaya akıllı tahta kullanımına yönelik sorun yaşayan öğretmenler dahil edilmemiştir. Ölçek maddeleri alanında uzmanlar tarafından incelenmiştir. 5 kategoriden oluşan ölçek “hiç katılmıyorum” dan (1) “tamamen katılıyorum” a (5) şeklinde dereceli olarak puanlanmıştır.

Teknoloji tutum ölçeği.

Öğretmen adaylarının teknolojiye yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla (Günbatar, 2014) tarafından geliştirilen 23 maddelik ‘Teknoloji tutum ölçeği’ kullanılmıştır (Bkz. Ek-2). Ölçek başlangıçta 10 faktörden ve 54 maddeden oluşan ölçek yapılan analizler sonucunda 23 maddeden ve 5 faktörden (Genel BİT eğilimi, sanal ortamda bilgiye erişim, bilgisayar donanımı; yazılım kullanımı; sanal ortamda iletişim) olarak hazırlanan ölçeği 5 uzman tarafından incelenmiştir. Ölçeğin geçerliliğini sağlamak için faktör analizi uygulanmıştır. Maddelerin tamamı olumludur. 5 kategoriden oluşan ölçek kesinlikle katılmıyorumdan (1) kesinlikle katılıyorduma (5) şeklinde puanlanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini sağlamak amacıyla yapılan analiz sonucunda ölçeğin tamamının Cronbach’s Alpha içtutarlılık katsayısı ise 0.919 olarak bulunmuştur.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ölçmek için Üstüner (2006) tarafından geliştirilen 34 maddelik ‘Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği’ kullanılmıştır (Bkz. Ek-3). Yapılan temel bileşenler analizi sonucunda ölçek maddelerinin üç faktörde toplandığı görüldü. İlk faktörde faktör yükleri .40’ın altında olan maddelerin çıkarılmasıyla tekrarlanan analiz sonucunda faktör yükleri .74 ile .41 arasında değişen 34

madde ölçekte yer almıştır. Bu maddelerin 10 tanesi olumsuz 24 tanesi olumlu yargı içermektedir. 5 kategoriden oluşan ölçek hiç katılmıyorum(1) tamamen katılıyorum(5) şeklinde puanlanmıştır.

Üstbiliş ölçeği-30.

Öğretmen adaylarının üst bilişlerini ölçmek için Tosun & Irak(2008) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan 30 maddelik 'Üstbiliş-30' kullanıldı (Bkz. Ek-4). Test tekrar test yöntemiyle ÜBO-30'un güvenilir bir ölçme aracıdır. 30 maddeden ve 5 faktörden oluşan ölçek olumlu inançlar, bilişsel güven, kontrol edilemezlik ve tehlike, bilişsel farkındalık ve kontrol ihtiyacı olarak hazırlanmıştır. 5 kategoriden oluşan ölçek hiçbir zaman (1) her zaman(5) şeklinde puanlanmıştır.

Görsel sanatlar dersi öğretimi tutum ölçeği.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından "Görsel sanatlar dersi öğretimi tutum ölçeği" geliştirilerek kullanılmıştır. Alan yazın dikkate alınarak 33 maddeden oluşan (Bkz. Ek-5) ölçek maddeleri yazılmış olup, ölçek farklı illerde eğitim fakültesi resim-iş öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına uygulandı. Uygulamalar sonucunda elde edilecek verilere AFA ve DFA yapılarak veri toplama aracının güvenilirliği de test edildi. Ölçeğin faktörleri maddeler doğrultusunda özgüven, bilişsel farkındalık, olumlu inançlar ve bilişsel kontrol olarak isimlendirildi.

Verilerin Toplanması ve Süreç

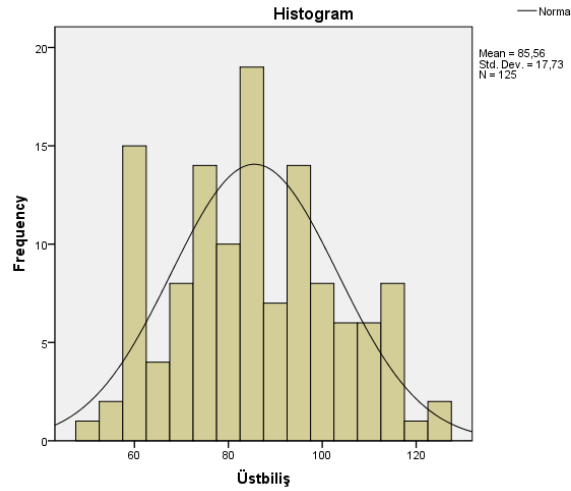
Çalışmada kullanılan ölçekler için ilk olarak ölçek sahiplerinden izin alınmıştır. Ardından örnekleme dahil edilen illerdeki öğretmen adaylarına araştırmacı tarafından ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının uygun oldukları günlerde onlara derslikte çalışmanın amacından bahsedilmiş ve verilerin bilimsel amaçlar dışında kullanılmayacağı ve kimseyle paylaşılmayacağı bilgisi verilmiştir.

Çalışmanın asıl uygulanmasında öğretmen adaylarının çalışmaya dahil edilmesinde, pilot çalışmanın katılımcılarının belirlenmesi ve uygulanma sürecinde izlenen yol takip edilmiştir. Çalışmada geliştirilen görsel sanatlar öğretimi tutum ölçeği önce pilot illerde uygulandı geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasından sonra ölçek yeniden uygulanarak geçerlik ve güvenilirliği kontrol edilmiştir. Diğer ölçeklerle birlikte asıl çalışma olarak öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Öğretmen adayları genel olarak 30 dk.'da ölçekleri tamamlamıştır.

Veri Analizi

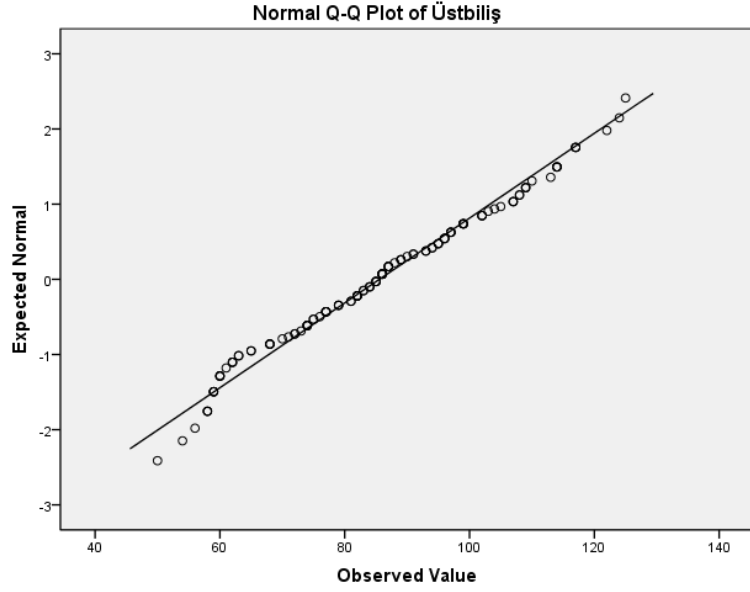
Çalışmada elde edilen verilerin analizi aşamalı olarak yapılmıştır. İlk aşamada ölçek geliştirmeye yönelik AFA ve DFA yapılarak ölçek geliştirilecektir. Ardından geliştirilen ölçek ve diğer ölçekler arasında kestirimsel istatistik kullanılacaktır. Bu aşamada ilk olarak korelasyon analizi yapılacak ardından ise hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Korelasyon ve regresyon analizinin uygulanması için ilk olarak normallik testleri yapılmıştır.

Normallik analizine Kolmogorov-Smirnov testi ile başlanmıştır. Seçer (2013, s. 24) örneklem sayısının 50 veya üzerinde olduğu durumlarda bu testin uygulanması gerektiğini belirtmektedir. Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına bakıldığında üst biliş ($p=.200$), öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ($p=.195$) ve teknoloji tutumu ($p=.200$) için normal dağıldığı anlaşılmaktadır. Akıllı tahta kullanımına yönelik tutum ($p=.028$) ve görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutum ($p=.000$) için ise normal dağılım göstermediği görülmüştür. Ancak bu test normallik için tek başına yeterli görülmemektedir. Basıklık ve çarpıklık değerleri incelendiğinde tüm değerlerin ± 2 aralığında bulunduğu (maksimum çarpıklık -1.09; maksimum basıklık 1.558) belirlenmiştir. Bu değerler verilerin normale yakın dağılım gösterdiğine işaret etmektedir. Üst biliş ölçeğinde elde edilen verilerin normalliğinin değerlendirilmesi için oluşturulan histogram grafiği Şekil 2’de sunulmuştur.

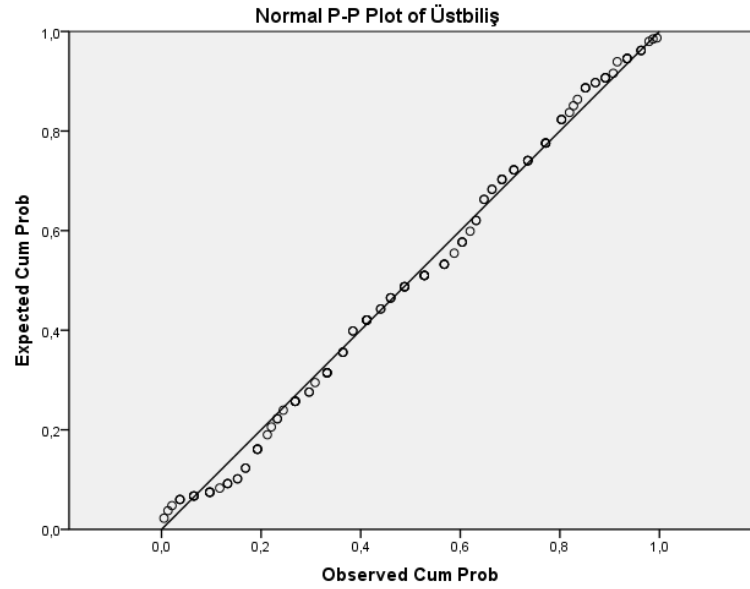


Şekil 2.Üst biliş ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için histogram grafiği.

Şekil 2’deki histogram grafiği verilerin normal dağılıma uyduğunu göstermektedir. Çünkü veriler ortanca ve ortalama değerlerinin etrafına (alt ve üst yanına) eşit olarak yerleşmiştir. Normalliğin sınanması için yapılan bir başka işlem Q-Q grafiği ve P-P grafiğine bakılmasıdır. Grafikler sırasıyla Şekil 3 ve Şekil 4’de sunulmuştur.



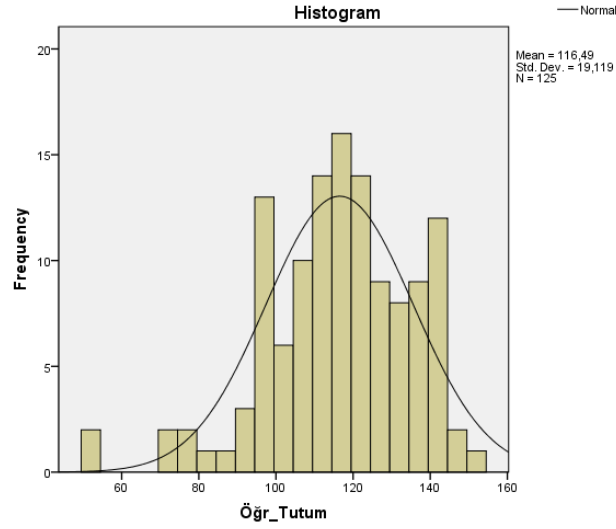
Şekil 3.Üst biliş ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan Q-Q grafiği.



Şekil 4. Üst biliş ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan P-P grafiği.

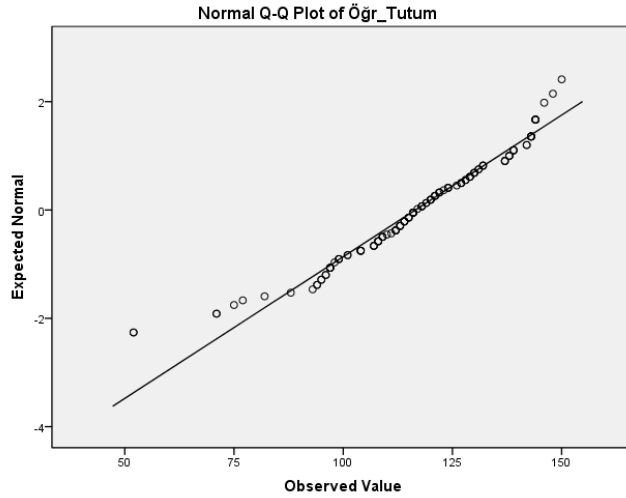
Şekil 3 ve Şekil 4 üst biliş ölçeğinde elde edilen verilerin normal dağılıma uyduğunu göstermektedir. Normallik için yapılan tüm analizler üst biliş ölçeğinde elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiğine işaret ettiğinden bu verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normalliğinin değerlendirilmesi için oluşturulan histogram grafiği Şekil 5’de sunulmuştur.

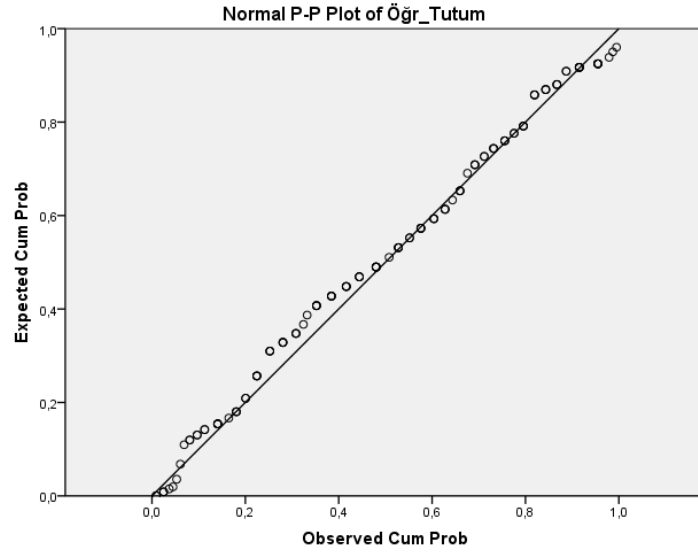


Şekil 5. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için histogram grafiği.

Şekil 5'deki histogram grafiği verilerin normal dağılıma uyduğunu göstermektedir. Çünkü veriler ortanca ve ortalama değerlerinin etrafına (alt ve üst yanına) eşit olarak yerleşmiştir. Normalliğin sınanması için yapılan bir başka işlem Q-Q grafiği ve P-P grafiğine bakılmasıdır. Grafikler sırasıyla Şekil 6 ve Şekil 7'de sunulmuştur.



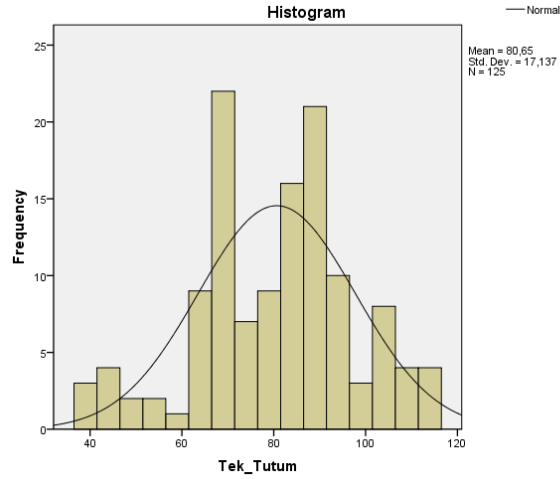
Şekil 6. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan Q-Q grafiği.



Şekil 7.Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan P-P grafiği.

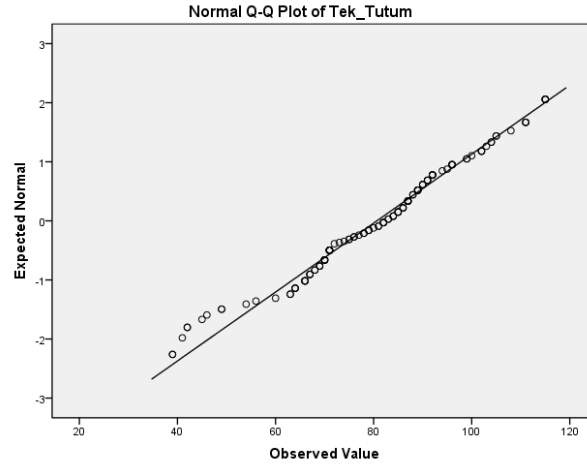
Şekil 6 ve Şekil 7 öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normal dağılıma uyduğunu göstermektedir. Normallik için yapılan tüm analizler öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği ile elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiğine işaret ettiğinden bu verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir.

Teknolojiye yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normalliğinin değerlendirilmesi için oluşturulan histogram grafiği Şekil 8’de sunulmuştur.

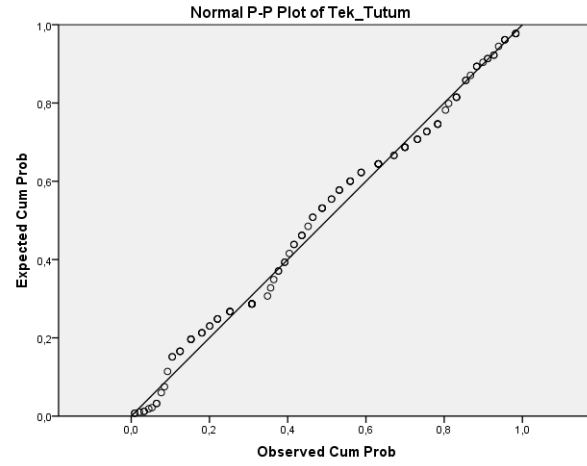


Şekil 8. Teknolojiye yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için histogram grafiği.

Şekil 8’deki histogram grafiği verilerin normal dağılıma uyduğunu göstermektedir. Çünkü veriler ortanca ve ortalama değerlerinin etrafına (alt ve üst yanına) eşit olarak yerleşmiştir. Normalliğin sınanması için yapılan bir başka işlem Q-Q grafiği ve P-P grafiğine bakılmasıdır. Grafikler sırasıyla Şekil 9 ve Şekil 10’da sunulmuştur.



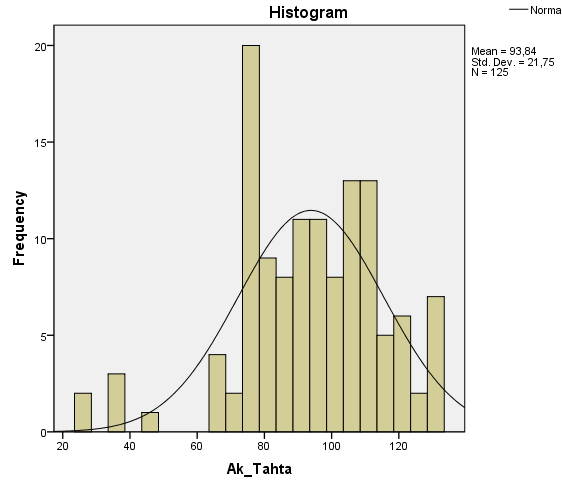
Şekil 9. Teknolojiye yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan Q-Q grafiği.



Şekil 10. Teknolojiye yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan P-P grafiği

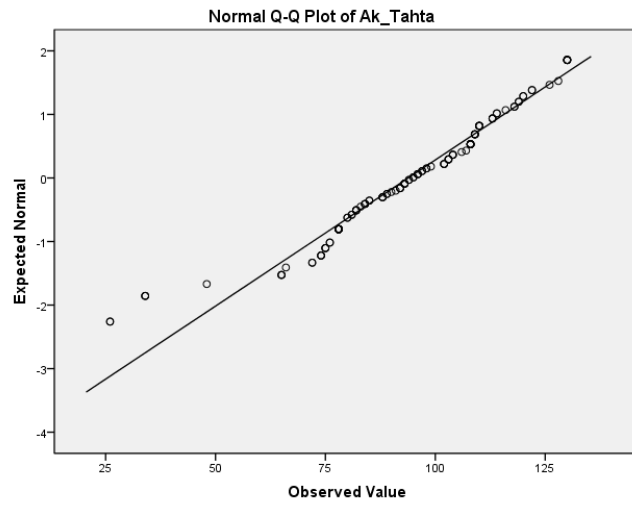
Şekil 9 ve Şekil 10 teknolojiye yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normal dağılıma uyduğunu göstermektedir. Normallik için yapılan tüm analizler teknolojiye yönelik tutum ölçeği ile elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiğine işaret ettiğinden bu verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir.

Akıllı tahta kullanımına yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normalliğinin değerlendirilmesi için oluşturulan histogram grafiği Şekil 11’de sunulmuştur.

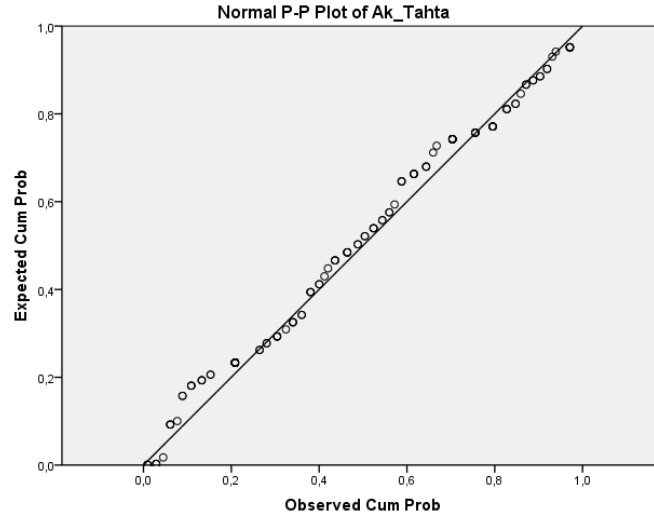


Şekil 11. Akıllı tahta kullanımına yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için histogram grafiği.

Şekil 11'deki histogram grafiği verilerin normal dağılıma uyduğunu göstermektedir. Çünkü veriler ortanca ve ortalama değerlerinin etrafına (alt ve üst yanına) eşit olarak yerleşmiştir. Normalliğin sınanması için yapılan bir başka işlem Q-Q grafiği ve P-P grafiğine bakılmasıdır. Grafikler sırasıyla Şekil 12 ve Şekil 13'de sunulmuştur.



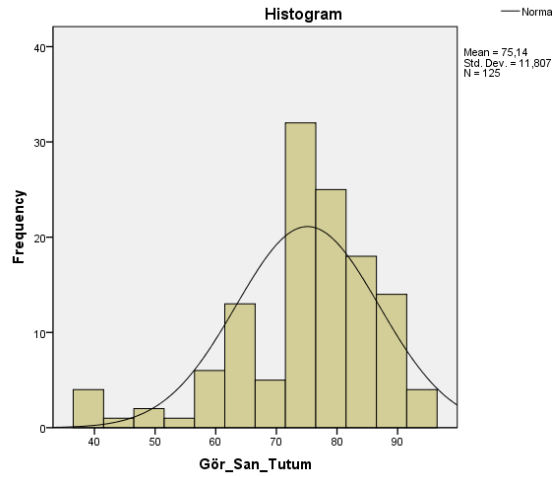
Şekil 12. Akıllı tahta kullanımına yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan Q-Q grafiği.



Şekil 13. Akıllı tahta kullanımına yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan P-P grafiği.

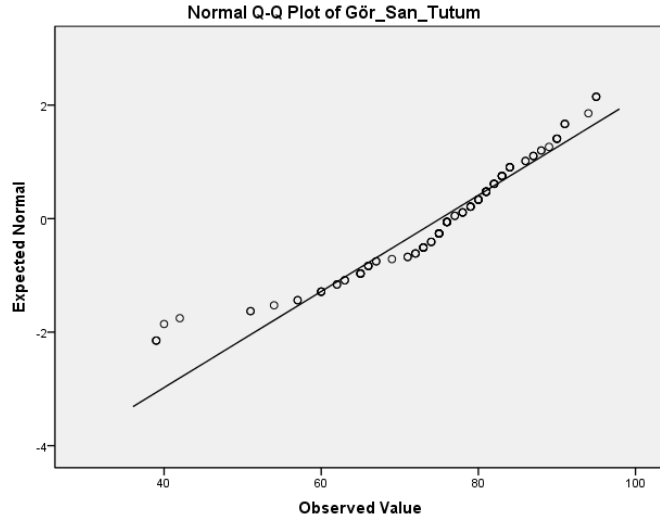
Şekil 12 ve Şekil 13 akıllı tahta kullanımına yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normal dağılıma uyduğunu göstermektedir. Normallik için yapılan tüm analizler teknolojiye yönelik tutum ölçeği ile elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiğine işaret ettiğinden bu verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir.

Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normalliğinin değerlendirilmesi için oluşturulan histogram grafiği Şekil 14’de sunulmuştur.

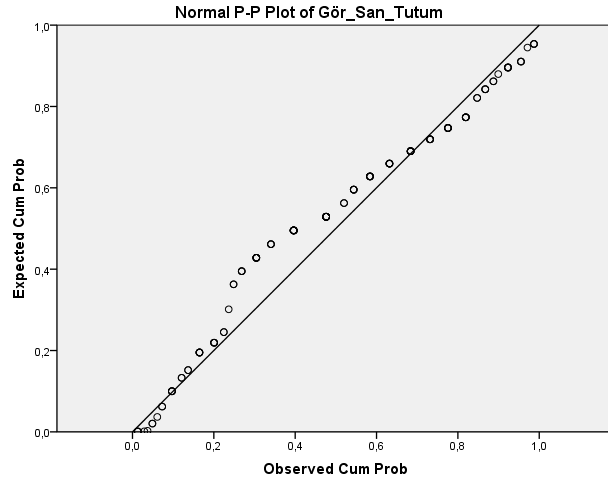


Şekil 14. Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için histogram grafiği.

Şekil 14’deki histogram grafiği verilerin normal dağılıma uyduğunu göstermektedir. Çünkü veriler ortanca ve ortalama değerlerinin etrafına (alt ve üst yanına) eşit olarak yerleşmiştir. Normalliğin sınanması için yapılan bir başka işlem Q-Q grafiği ve P-P grafiğine bakılmasıdır. Grafikler sırasıyla Şekil 15 ve Şekil 16’da sunulmuştur.



Şekil 15. Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan Q-Q grafiği.



Şekil 16. Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normallik dağılımı için oluşturulan P-P grafiği.

Şekil 15 ve Şekil 16 görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutum ölçeğinde elde edilen verilerin normal dağılıma uyduğunu göstermektedir. Normallik için yapılan tüm analizler teknolojiye yönelik tutum ölçeği ile elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiğine işaret ettiğinden bu verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tüm değişkenlerin kendi içerisinde tek değişkenli normalliği sağladığı tespit edilmiştir. Regresyon gibi çok değişkenli analizlerde Mahalanobis uzaklık katsayısının hesaplanarak çoklu normallik testinin de yapılması önerilmektedir. Yapılan analiz sonucunda 4 veri için Mahalanobis uzaklık katsayısı değerinin beklenenden yüksek çıktığı görülmüştür. Bu nedenle bu veriler veri setinden çıkarılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Çalışmada elde edilen veriler araştırma problemi doğrultusunda sunulmuştur. Sunum esnasında ilk olarak betimsel istatistik sonuçları verilir ardından kestirimsel istatistik sonuçları aktarılmıştır.

Nicel Verilerden Elde Edilen Bulgular

Çalışmada öğretmen adaylarından elde edilen betimsel istatistik sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6.*Betimsel İstatistik Sonuçları*

	N	$\bar{X}$	SS	Alt ve Üst Sınır
Üst biliş	121	84.99	17.56	[50, 125]
Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum	121	116.36	19.39	[52, 150]
Teknolojiye yönelik tutum	121	81.00	16.31	[41, 115]
Akıllı tahta kullanımına yönelik tutum	121	95.83	18.99	[34, 130]
Görsel sanatlar öğretimine yönelik tutum	121	75.24	11.44	[39, 95]

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının üst biliş ortalama puanlarının ($\bar{x} = 84.99$), öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ($\bar{X} = 116.36$), teknolojiye yönelik tutum puanlarının ($\bar{X} = 81.00$) ve görsel sanatlar öğretimine yönelik tutum puanlarının ($\bar{X} = 75.24$) olduğu belirlenmiştir. Korelasyon analizi sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7.*Korelasyon Analizi Sonuçları*

	1	2	3	4	5
(1) Üst biliş	-	-.09	.13	.17	.24**
(2) Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum	-.09	-	.44**	.55**	.46**
(3) Teknolojiye yönelik tutum	.13	.44**	-	.70**	.60**
(4) Akıllı Tahtaya yönelik tutum	.17	.55**	.70**	-	.65**
(5) Görsel Sanatlar öğretimine yönelik Tutum	.24**	.46**	.60**	.65**	-

*P<.05, ** p<.001

Tablo 7 incelendiğinde Görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumun tüm değişkenlerle (üst biliş, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, teknolojiye yönelik tutum ve akıllı tahtaya

yönelik tutum) anlamlı düzeyde pozitif yönlü ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu değişkenler arasında en yüksek ilişkili olan değişkenin akıllı tahtaya yönelik tutum ölçeği olduğu $r=.65$, ardından teknolojiye yönelik tutum olduğu $r=.60$ belirlenmiştir. Bu değişkenlerden sonra yüksek ilişkili olan değişken öğretmenlik mesleğine yönelik tutum $r=.46$ ve son olarak üst biliş değişkenidir $r=.24$.

Tablo 8. Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	Model 1B	Model 2		Model 3		Model 4	
		B	%95 CI	B	%95 CI	B	%95 CI
Sabit	37.476**	32.463**	[22.43, 42.49]	28.796**	[18.73, 38.87]	20.134**	[7.76, 32.51]
Akıllı Tahtaya yönelik tutum	0.39**	0.35**	[0.25, 0.45]	0.24**	[0.12, 0.36]	0.22**	[0.09, 0.33]
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum		0.15**	[-0.02, 0.18]	0.07**	[-0.03, 0.16]	-0.01*	[0.05, 0.19]
Teknolojiye yönelik tutum				0.19**	[0.06, 0.32]	0.18*	[0.06, 0.31]
Üst biliş						0.10*	[0.02, 0.19]
R^2	.43	.44		.48		.50	
F	88.98**	46.49**		35.57**		29.00**	
ΔR^2		.43		.46		.46	
ΔF		2.72		8.12*		5.23*	

* $p < .05$

** $p < .001$

Tablo 8’de hiyerarşik regresyon analizinden elde edilen sonuçlar incelendiğinde akıllı tahtaya yönelik tutumun görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumu anlamlı düzeyde öngördüğü anlaşılmaktadır ($R^2 = .43, F(1,119) = 88.98, p < .001, \%95 CI [29.40, 45.56]$). Buna göre akıllı tahtaya yönelik tutumun görsel sanatlar dersinin öğretimine yönelik tutumu %43 düzeyinde açıklamaktadır.

Bu tahmine öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ilave edildiğinde, akıllı tahtaya yönelik tutum öğretmenlik mesleğine yönelik tutumla birlikte görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumu öngörmektedir ($R^2 = .44, \Delta R^2 = .43, F(2,118) = 46.49, p < .001, \%95 CI [22.43, 42.49]$). Bu ifade akıllı tahtaya yönelik tutumla birlikte öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun görsel sanatlar dersinin öğretimine yönelik tutumu %43 oranında açıklamaktadır. Bununla birlikte her iki değişkeninde modele katkısının anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Modele teknolojiye yönelik tutum da ilave edildiğinde; akıllı tahtaya yönelik tutum, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve teknolojiye yönelik tutum görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumu yordamaktadır ($R^2 = .48, \Delta R^2 = .46, F(3,117) = 35.57, p < .001, \%95 CI [18.73, 38.87]$). Buna göre teknolojiye yönelik tutum, akıllı tahta kullanımına yönelik tutum ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumu %46 düzeyinde açıkladığı söylenebilir. Ayrıca modele katılan değişkenlerin tamamının modele .001 anlamlılık düzeyinde katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Son olarak modele üst biliş dahil edildiğinde; akıllı tahtaya yönelik tutum, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, teknolojiye yönelik tutum ve üst biliş görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumu tahmin etmektedir ($R^2 = .50, \Delta R^2 = .46, F(4,116) = 29.00, p < .001, \%95 CI [7.76, 32.51]$). Bu ifade üst biliş, teknoloji kullanımına yönelik tutum, akıllı tahtaya yönelik tutumla birlikte öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun görsel sanatlar dersinin öğretimine yönelik tutumu %50 oranında açıkladığını göstermektedir. Ayrıca modele katılan değişkenlerden akıllı tahta kullanımına yönelik tutumun .001 anlamlılık düzeyinde, diğer değişkenlerin tamamının modele .05 anlamlılık düzeyinde katkı sağladığı tespit edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma görsel sanatlar öğretmeni adaylarının görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumlarını etkileyen değişkenleri belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırma değişkenler arasındaki ilişkiyi ve yordayıcı değişkenleri belirlemeye yönelik olduğundan korelasyon analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır. Çalışmanın tartışma bölümü alt problemlere uygun biçimde sunulmuştur. Bu doğrultuda ilk olarak korelasyon analizinin sonuçları tartışılmış, ardından regresyon analizi sonuçları tartışılmıştır.

Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumun diğer değişkenlerle ilişkisine yönelik sonuç ve tartışma.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumun üst biliş, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, teknolojiye yönelik tutum ve akıllı tahtaya yönelik tutum ile anlamlı düzeyde pozitif yönlü ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu değişkenler arasında ilişki düzeyleri yüksekten düşüğe doğru sırasıyla akıllı tahtaya yönelik tutum ölçeği, teknolojiye yönelik tutum ölçeği, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği ve üst biliştir.

Amerika Ulusal sanat Eğitimi Derneği tarafından hazırlanan Patton&Buffington (2016) tarafından yürütülen çalışmada teknoloji kullanımının görsel sanatlar eğitimi geliştirdiğini belirlemişlerdir. Ayrıca yeni medyaların kullanımının görsel sanatlar öğretimine katkı sunacağı ifade edilmiştir. Bizim çalışmamızda da görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumun en yüksek düzeyde ilişki gösterdiği değişkenler akıllı tahtaya yönelik tutum ve teknolojiye yönelik tutumdur. Bu bağlamda görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumun en yüksek düzeyde ilişki gösterdiği değişkenlerin akıllı tahtaya yönelik tutum ve teknolojiye yönelik tutum olması çalışmamızın Amerika Ulusal sanat Eğitimi Derneği tarafından hazırlanan raporu desteklediğini göstermektedir. Hiçyılmaz'da (2015) yapmış olduğu çalışmada görsel sanatlar öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına yönelik görüşleri ile öğrenci başarısını incelemiştir. Çalışmanın sonucunda görsel sanatlar ders başarısının akıllı tahta kullanım sıklığına göre farklılaşmadığını bulmuştur. Öğretmenlerden toplanan verilerin sonuçlarına göre, öğretmenlerin akıllı tahta kullanmada yetersiz olduklarını, ancak akıllı tahta kullanımının öğrenciye avantajlar sağlayacağını düşündüklerini tespit etmiştir. Araştırmacının

ulaştığı ilk bulgular bu çalışmanın sonuçlarına ters düşmektedir. Ancak sözü geçen bulgu deneysel bir işlem sonucunda elde edilmiş olup görüş veya düşünce belirlemeden uzaktır. Araştırmacıların ulaştığı ikinci bulgu ise bu çalışmada akıllı tahta kullanımına yönelik bulguyla örtüşmektedir.

Ayık ve Ataş (2014) yaptıkları araştırmada öğretmen adaylarının öğretme motivasyonları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada elde edilen verilere göre öğretmen adaylarının öğretme motivasyonu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında olumlu yönde, orta düzeyde ve anlamlı ilişki bulmuşlardır. Görsel sanatlar öğretimine yönelik tutum da öğretmenlik motivasyonunu içinde barındıran bir yapı olduğundan bu çalışmada ulaşılan görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmasının sözü geçen çalışmanın bulgularını desteklediği söylenebilir. Üstüner, Demirtaş ve Cömert (2009) öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların alanlar bazında nasıl farklılaştığını incelemiştir. Çalışmanın sonucunda görsel sanatlar öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları beden eğitimi ve spor dersi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarından anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlemişlerdir. Bu çalışmanın sonucunda biz öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile görsel sanatlar öğretimine yönelik tutum arasında anlamlı düzeyde ve yüksek ilişki bulmamıza rağmen sözü geçen çalışmada bunun tersi anlaşılmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumun öğretmenlik mesleğine yönelik tutumla anlamlı düzeyde ve yüksek ilişki göstermesinin Üstüner ve diğerlerinin (2009) çalışmasında elde edilen sonuçlarla çeliştiği anlaşılmaktadır. Bu durum örneklem grubunun farklılığından kaynaklanabileceği gibi sözü geçen çalışmada gruplar arasında karşılaştırma yapılmış olup bu çalışmada ilişkinin test edilmesinden de kaynaklanmış olabilir.

Van de Kampve diğerleri (2015) yaptıkları çalışmada üst bilişin görsel sanatlar eğitiminin bazı yönlerine katkı sağladıklarını tespit etmişlerdir. Üst bilişin esneklik ve akıcılık yönüyle görsel sanatlar eğitime katkı sağlarken; yaratıcılık manasında olumlu katkı sağlamadığını ortaya çıkarmışlardır. Bizim çalışmamızda elde edilen görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumla üst biliş arasında anlamlı düzeyde pozitif ilişkinin varlığı bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir.

Görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumu yordayan değişkenlere yönelik sonuç ve tartışma.

Yapılan regresyon analizi sonucunda akıllı tahtaya yönelik tutum, teknolojiye yönelik tutum, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve üst bilişin görsel sanatlar öğretimine yönelik

tutum için anlamlı yordayıcı olduğu belirlenmiştir.

Alan yazında pek çok çalışmanın sonucunda teknolojinin (Hiçyılmaz, 2015; Patton & Buffington, 2016; Park & Han, 2015), öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun (Ayık & Ataş, 2014; Üstüner, Demirtaş, & Cömert, 2009) ve üst bilişin (Van de Kamp ve diğerleri, 2015) görsel sanatlar dersinin öğretiminde rolü olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumun akıllı tahtaya yönelik tutum, teknolojiye yönelik tutum, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve üst biliş değişkenleriyle açıklanıyor olmasının alan yazını desteklediği söylenebilir.

Öneriler

Çalışmada elde edilen sonuçların ilki görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumun akıllı tahtaya yönelik tutum, teknolojiye yönelik tutum ve üst biliş ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olmasıdır. Bu bağlamda öğretmenlerin görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumlarını arttırmak için akıllı tahtaya yönelik tutum, teknolojiye yönelik tutum ve üst biliş geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Bunu sağlamak için teknolojiye ve akıllı tahtaya yönelik düzenlenecek seminerlere görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin de katılımı sağlanabilir. Ayrıca üst bilişe yönelik eğitimler düzenlenerek öğretmenlerin üst bilişsel farkındalığı artırılıp bu şekilde görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumlarının geliştirilmesi sağlanabilir.

Gelecek araştırmacılar nedensel karşılaştırma araştırmaları, yapısal eşitlik modellemesi ve aracı değişken analizini kullanarak görsel sanatlar dersine yönelik tutum için hangi değişkenlerin kaynak oluşturup hangi değişkenlerin aracı rolünü üstlendiğini ortaya çıkarabilir. Ayrıca teknolojiye veya üst bilişe yönelik eğitimler verilip bu eğitimler sonucunda görsel sanatlar dersi öğretimine yönelik tutumun nasıl farklılaştığı da ortaya çıkarılabilir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, Y. (2016, Mayıs). *Öğretmenlerin hizmet içi eğitiminin planlanması ve uygulanmasına yönelik görüşleri*. VIII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Akböğür, Ş. (2016, Mayıs). *Değerlendirmenin eğitim öğretim sürecine katkısı hakkındaki öğretmen adaylarının görüşleri*. VIII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Aslantaş, S. (2014). Görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 185-196.
- Atan, U. (2007). *Resim-iş öğretmeni yetiştirmede yaratıcı drama yönteminin grafik tasarımı derslerinde kullanılmasının erişimi, tutum ve kalıcılığa etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Avila, R. M., & Baetiong, L. R. (2012). Metacognitive strategy training and teacher attitude and performance. *Education Quarterly*, 70(1), 51-65.
- Ayaydın, A., & Kurtuldu, M. K. (2010). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin bilimsel araştırma yöntemleri dersine ilişkin tutumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(2), 1-8.
- Aydın, S. (2015). Eğitimde öğretmenin rolü ve mesleki yeterlilikleri. S. Aydın içinde, *Eğitim bilimine giriş* (s. 264-280). Ankara: Pegem Akademi.
- Ayık, A. & Ataş, Ö. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişki. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4(1), 25-40.
- Azar, A. (2011). Türkiye'deki öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: Nitelik mi, nicelik mi? *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(1), 36-38.
- Bilirdönmez, K., & Karabulut, N. (2016). Sanat eğitimi süreç ve kuramları. *EKEV Akademi Dergisi*, 20(65), 343-355.
- Bozca, S., & Çoruk, A. (2016). *Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile iş doyumları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. VIII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 13-24.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi: Eğitimin her kademesine yönelik yöntem ve tekniklerle* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Buyurgan, S. & Mercin, L. (2005). *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları*, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi yayınları.

- Can, Ş., & Çelik, C. (2016). *Fen bilgisi ve sınıf öğretmen adaylarının öğretme öğrenme anlayışlarının karşılaştırılması*. VIII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Costello, A. B., & Osborne, J. W. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 10(7), 1-9.
- Çağlarca, S. (1996). *Perspektif resim ve gölge çizimi*. İstanbul: İnkılâp kitabevi.
- Dewey, J. (1933). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. Boston: Heath and Company.
- Dilmaç, O. (2010). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 24(24), 49-65.
- Dilmaç, O., & Öztürk, D. (2016). Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *e – Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-7.
- Doğan, Y. (2012). *Resim-iş eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin sanatlararası etkileşimin görsel sanatlar eğitimine etkilerine ilişkin görüşler*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Duman, B. (2008). Öğrencilerin Benimsedikleri eğitim felsefeleriyle kullandıkları öğrenme strateji ve öğrenme stillerinin karşılaştırılması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 203-224.
- Ecoma, V. (2016). The tools, approaches and applications of visual literacy in the Visual Arts Department of Cross River University of Technology, Calabar, Nigeria. *Journal of Visual Literacy*, 35(2), 114-125.
- Engin, G.&Çiçekli-Koç, G. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 182, 153-168.
- Günbatar, M. S. (2014). Bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik bir tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 121-135.
- Hiçyılmaz, Y. (2015). *Görsel sanatlar dersinde öğrencilerin akıllı tahtaya yönelik tutumları ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Işık, A., & Bekdemir, M. (1998). Matematiğin doğası ve eğitimdeki yeri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 245(9), 19-22.
- Kamp, M.-T. v., Admiraal, W., Drie, J. v., & Rijlaarsdam, G. (2015). Enhancing divergent thinking in visual arts education: Effects of explicit instruction of meta-cognition. *British Journal of Educational Psychology*, 85(1), 47-58. doi:10.1111/bjep.12061
- Kaplan, A., Öztürk, M., & Ferahoğlu, N. S. (2015). A mixed method of the research: attitudes towards mathematics and visual arts courses by correlation. *International Journal of Innovation and Learning*, 17(4), 529-539. doi:10.1504/IJIL.2015.069614
- Karakuş, F. (2015). Öğrenme-öğretme yaklaşımları. T. Yanpar-Yelken ve C. Akay (Ed.) *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (ss. 135-184). Ankara: Anı Yayıncılık.
- King, J. P. (2010). *Matematik Sanatı*. (N. Arık, Çev.) Ankara: TÜBİTAK.

- Kırıçoğlu, O. T. (2009). *Sanat kültür yaratıcılık: Görsel sanatlar ve kültür eğitimi-öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Knowlton, T. (2015). *A phenomenological study on teacher induction and satisfaction through its influence on teacher attitudes and perceptions*. Beaumont, Texas: Lamar University.
- Metin, M., & Özcan, A. (2015). Eğitimle ilgili temel kavramlar. M. Metin, & A. Özcan *Eğitim bilimine giriş* içinde (s. 4-29). Ankara: Pegem Akademi.
- Orhun, F. B. (2005). Resim-iş dersine ilişkin tutumların ölçülmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 19-29.
- Özsoy, V. (2015). *Görsel sanatlar eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, D., & Dilmaç, O. (2016). Görsel sanatlar öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 224-237.
- Öztürk, D., Peker, A., & Gökdaş, Y. (2017). Üstün zekâlı öğrencilerin gözüyle görsel sanatlar dersi: Bayburt örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 8(19), 114-127.
- Park, J. A., & Han, S.-Y. (2015). Google DevArt: Following the success of google's android market in the visual arts? A. L. Brooks, E. Ayiter, & O. Yazicigil içinde, *Arts and technology: Lecture notes of the institute for computer sciences social informatics and telecommunications engineering* (Cilt 145, s. 13-19). İstanbul: Sabanci Univ, Commun Ctr.
- Patton, R. M. & Buffington, M. L. (2016). Keeping up with our students: The evolution of technology and standards in art education. *Arts Education Policy Review*, 117(3), 1-9.
- Peşkersoy, E. & Yıldırım, O. (2009). *İlköğretim görsel sanatlar dersi 1- 8. sınıflar öğretmen kılavuz kitabı*. İstanbul: İhlas Gazetecilik A.Ş.
- San, İ. (2008). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Ütopya yayınları.
- Seçer, İ. (2013). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi: Analiz ve raporlaştırma* (1 b.). Ankara: Anı yayıncılık.
- Seviş, Ş., & Çakmak, S. (2007). *Matematik öğretiminde origami*. 6. Matematik Sempozyumu Sergi ve Şenlikleri "Yaşayarak Matematik", Ankara.
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (8), 597-607.
- Şahin, M., Kırıktas, H., Eslek, S., & Öztürk, İ. (2016). *Pedagojik Formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ve öz yeterliliklerinin araştırılması*. VIII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- TC. Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Görsel sanatlar dersi öğretim programı (1-8. sınıflar)*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- TC. Milli Eğitim Bakanlığı (2017). *Görsel sanatlar dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1,2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Tosun, A., & Irak, M. (2008). Üstbiliş ölçeği-30'un Türkçe uyarlaması, geçerliği, güvenirliği, kaygı ve obsesif-kompulsif belirtilerle ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(1), 67-80.

- Türel, Y. K. (2012). Öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına yönelik olumsuz tutumları: problemler ve ihtiyaçlar. *İlköğretim Online*, 11(2), 423-439.
- Ünver, E. (2002). *Sanat eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*(45), 109-127.
- Üstüner, M., Demirtaş, H. & Cömert, M. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, *Eğitim ve Bilim*, 34(151), 140-155.



EKLER

EK-1.Akıllı Tahta Tutum Ölçeği

Akıllı Tahta Tutum Ölçeği

Akıllı Tahta Tutum Ölçeği	Hiç katılmıyorum	katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1.Akıllı tahta derste zamanı etkili kullanmama yardımcı oluyor					
2. Derslerin A.T. ile daha verimli geçtiğini düşünüyorum					
3. A.T. sınıf yönetimini kolaylaştırıyor					
4. A.T. ile dersim daha etkileşimli hâle gelir					
5. A.T. sınıf içinde konuyla ilgili tartışma ortamı oluşmasına katkı sağlıyor					
6. Öğrencilerimin derste A.T.'yi kullanmalarına fırsat kalmıyor					
7. A.T. konu içeriğini görsel hale getirmede kolaylıklar sağlıyor					
8. A.T. kullanmaya başladığımdan beri öğretim tarzım değişti					
9.A.T. bilgisayar ve projeksiyonu daha etkili kullanmama olanak sağlıyor					
10. A.T.'nin öğrencilerin öğrenmesine katkısı olduğunu düşünüyorum					
11.A.T.'nin kullanılması öğrencilerimin bilgileri hatırlamalarını kolaylaştırıyor					
12.A.T. ile öğrenme daha hızlı gerçekleşiyor.					
13.A.T. öğrencilerimin grup hâlinde öğrenmesine imkân veriyor					
14.A.T. kavram öğrenmesini kolaylaştırır					
15.A.T. ile ders işlemekten zevk alıyorum					
16.A.T. sayesinde kendimi derse daha hazırlıklı hissediyorum					
17.A.T. kullanım becerilerimin her geçen gün geliştiğini fark ediyorum					
18.A.T. kullanmayı öğrenmek benim için önemlidir					
19.A.T. derslerin daha eğlenceli geçmesini sağlıyor					
20.A.T. kullandığımda öğrencilerimin derse olan ilgisi artıyor					
21.Öğrencilerim A.T. kullanmaya başlayacağım anı sabırsızlıkla bekliyor					
22.Öğrencilerim A.T. kullanıldığında derse daha iyi odaklanır					
23.A.T. öğrencilerimin derse karşı motivasyonunu artırır					
24.A.T. her ders için kullanılabilir					
25.Derslerimin içeriğinin A.T. kullanımına uygun olmadığını düşünüyorum					
26.A.T. farklı öğretim yöntem ve teknikleriyle kullanılabilir					

EK-2. Teknoloji Tutum Ölçeği

Teknoloji Tutum Ölçeği

Teknoloji Tutum Ölçeği	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. BİT i güncel hayatta kullanmayı seviyorum.					
2 BİT i güncel hayatta kullanmak benim için büyük bir zevktir.					
3 BİT i kullanmak hayatımızı kolaylaştırır.					
4 BİT in güncel hayatımızda kullanımı kaçınılmazdır.					
5 BİT ile ilgili gelişmeler beni heyecanlandırır.					
6 BİT i kullanarak işlerimi zorlanmadan hallederim.					
7 İnternet ortamında arama motorları (Google, Altavista vb.) ile ayrıntılı arama yapmanın kolay olduğunu düşünürüm.					
8 Araştırma yaparken interneti tercih ederim.					
9 İnternet ortamında arama motorlarını (Google, Altavista vb.) kullanarak bilgiye erişmek bana zevk verir.					
10 İnternette araştırma yapmaktan keyif alırım.					
11 İnterneti kullanarak bilgiye nasıl erişeceğimi bilirim.					
12 Bilgisayar parçalarını söküp takmaktan zevk alırım.					
13 Bilgisayar parçalarını kurcalamaktan zevk alırım.					
14 Bilgisayarın donanımsal bir arızası olduğunda bunun nedenini anlamak için bilgisayarı kurcalarım.					
15 Bilgisayar parçalarını nasıl söküp takmam gerektiğini bilirim.					
16 Sunum programları (Power point, Presenter vb.) ile hazırladığım sunularımı animasyonlar ile zenginleştirmek hoşuma gider.					
17 Topluluk karşısında sunum yapacağım zaman sunum programlarını (Power point, Presenter vb.) kullanırım.					
18 Verilerimi hesaplama tablo (Microsoft Excel, Calc vb.) programını kullanarak saklamayı tercih ederim.					
19 İhtiyaç hâlinde grafik ve çizim programlarını (Paint, Photoshop vb.) kullanırım.					
20 Elle yazmaktansa kelime işlemci (Microsoft Word, Writer vb.) programlarını kullanmayı tercih ederim.					
21 Mail adresimi düzenli olarak kontrol etmek gerektiğine inanırım.					
22 İnsanlarla e-posta aracılığı ile iletişim kurarım.					
23 İnternet ortamında eş zamanlı olarak yazışarak (msn, yahoo messenger vb. kullanarak) insanlarla iletişim kurarım.					

EK-3.Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Bazen	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Öğretmen olma düşüncesi bile bana cazip geliyor.					
2. Öğretmenlik mesleği bana sıkıcı geliyor.					
3. Öğretmen olmayı kendime yakıştırıyorum.					
4. Tekrar bir meslek tercihinde bulunmam söz konusu olsa yine öğretmenliği seçerdim.					
5. Öğretmenliğin bana göre bir meslek olmadığını düşünüyorum.					
6. Öğretmenliğin yaşam tarzıma uygun olmadığını düşünüyorum.					
7. Öğretmenliğin kişiliğime uygun olmadığını düşünüyorum.					
8. Öğretmenlik mesleğini seçtiğime pişman oluyorum.					
9. Öğretmenlikte başarılı olacağıma inanıyorum.					
10. Öğretmenlik mesleğiyle ilgili olan bu bölümü seçmiş olmaktan hoşnutum.					
11. Öğretmenlik mesleğinde karşılaşılabilecek zorlukları aşabileceğime inanıyorum.					
12. Zor şartlar altında dahi öğretmenlik yapmak isterim.					
13. Öğretmenlik mesleğinin gereklilikleri konusunda kendime güveniyorum.					
14. Öğretmenliğe ilişkin özel bir yeteneğim olduğu kanısındayım.					
15. Öğretmenliğin bana uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.					
16. Öğretmenliğin bir şeyler üretip yaratmam için bana fırsatlar vereceğini düşünüyorum.					
17. Öğretmenliği profesyonel bir biçimde yürütebileceğime inanıyorum.					
18. İnsanlara bilmedikleri bir şeyleri öğretecek olma düşüncesi beni mutlu ediyor.					
19. Öğretmenlik yapan insanlara sempati duyarım.					
20. Öğretmen olacağımı düşünmek beni korkutuyor.					
21. Bir meslek tercih etme durumunda olanlara öğretmenliği tavsiye etmem.					
22. Öğretmen olduğumda yapabileceğim çok şey olduğunu düşünüyorum.					
23. Öğretmenliğin çalışma koşulları bana çekici geliyor.					
24. Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde başarılı olmayı önemserim.					
25. Öğretmenlik yapan kişilerle sohbet etmekten hoşlanırım.					
26. Eğitim, öğrenme, öğretme ve öğretmenlik konularında tartışır, konuşurum.					
27. Bilgili ve yeterli bir öğretmen olacağımı düşünüyorum.					
28. Öğretmenliğin toplumda bana saygınlık kazandıracağına inanıyorum.					
29. Halen okumakta olduğum öğretmenlik programını isteyerek seçtim.					
30. Öğretmenlik mesleğinin bana sıkıntılar yaşatmasından endişe duyuyorum.					
31. Öğretmenlik yaparak vereceğim eğitim aracılığıyla insanların yaşamına yön vermeyi gurur verici buluyorum.					
32. Eğitim, öğrenme, öğretme, öğretmenlik konularında konuşmaktan hoşlanmam.					
33. Öğretmen olduğumda çevre tarafından bana yeterli değerin verileceğine inanıyorum.					
34. Öğretmenlik mesleğinin devamlılığı bana güven veriyor.					

EK-4.Üstbiliş Ölçeği-30

Bu anket kişilerin kendi düşüncelerine ilişkin inançlarını incelemektedir. Aşağıda bireyler tarafından ifade edilmiş bazı inanç maddeleri listelenmiştir. Lütfen her bir maddeyi okuyarak her birine ne kadar katıldığınızı uygun rakamı işaretleyerek belirtiniz (1: kesinlikle katılmıyorum; 2: kısmen katılmıyorum; 3 kısmen katılıyorum; 4: kesinlikle katılıyorum). Lütfen tüm maddeleri cevaplandırınız. Bu ankette doğru ya da yanlış cevap bulunmamaktadır.

	Kesinlikle katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Endişelenmek gelecekteki problemlerden kaçınmama yardımcı olur.	(1)	(2)	(3)	(4)
2. Endişelenmem benim için tehlikelidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
3. Aklımdan geçenlerle çok uğraşırım.	(1)	(2)	(3)	(4)
4. Endişe ede ede kendimi hasta edebilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)
5. Bir problem üzerinde düşünürken zihnimin nasıl çalıştığının farkındayım.	(1)	(2)	(3)	(4)
6. Eğer beni endişelendiren bir düşünceyi kontrol edemezsem ve bu gerçekleşirse, benim hatam olur.	(1)	(2)	(3)	(4)
7. Düzenliliğimi sürdürbilmem için endişe etmeye ihtiyacım var.	(1)	(2)	(3)	(4)
8. Kelimeler ve isimler konusunda belleğime güvenim pek yoktur.	(1)	(2)	(3)	(4)
9. Ne kadar engellemeye çalışırsam çalışayım, endişe verici düşüncelerim devam eder.	(1)	(2)	(3)	(4)
10. Endişelenmek kafamdaki düşünceleri düzene sokmama yardım eder.	(1)	(2)	(3)	(4)
11. Endişe verici düşünceler aklıma geldiğinde onları görmezden gelemiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)
12. Düşüncelerimi izlerim.	(1)	(2)	(3)	(4)
13. Düşüncelerimi her zaman kontrol altında tutmalıyım.	(1)	(2)	(3)	(4)
14. Belleğim zaman zaman beni yanıltır.	(1)	(2)	(3)	(4)
15. Belirli düşüncelerimi kontrol etmediğim için cezalandırılacağım.	(1)	(2)	(3)	(4)
16. Endişelerim beni delirtebilir.	(1)	(2)	(3)	(4)
17. Düşündüğümün her an farkındayım.	(1)	(2)	(3)	(4)
18. Zayıf bir belleğim vardır.	(1)	(2)	(3)	(4)
19. Dikkatim zihnimin nasıl çalıştığıyla meşguldür.	(1)	(2)	(3)	(4)
20. Endişelenmek bir şeylerin üstesinden gelmeye yardım eder.	(1)	(2)	(3)	(4)
21. Düşüncelerimi kontrol edememek bir zayıflık işaretidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
22. Endişelenmeye başladığım zaman kendimi durduramam.	(1)	(2)	(3)	(4)
23. Endişelenmek problemleri çözmede bana yardımcı olur.	(1)	(2)	(3)	(4)
24. Bir yerleri hatırlama konusunda belleğime pek güvenmem.	(1)	(2)	(3)	(4)
25. Belirli şeyleri düşünmek kötüdür.	(1)	(2)	(3)	(4)
26. Belleğime güvenmem.	(1)	(2)	(3)	(4)
27. Eğer düşüncelerimi kontrol edemezsem işlerimi sürdüremem.	(1)	(2)	(3)	(4)
28. İyi çalışabilmek için endişelenmeye ihtiyacım vardır.	(1)	(2)	(3)	(4)
29. Olayları hatırlama konusunda belleğime pek güvenmem.	(1)	(2)	(3)	(4)
30. Düşüncelerimi sürekli gözden geçiririm	(1)	(2)	(3)	(4)

* MCQ-30 Questionnaire telif hakkı sahiplerinin izniyle araştırma amaçlı kullanılmaktadır [Kaynak: Wells, A & Cartwright-Hatton, S. (2004). *Beh. Res. and Therapy*, 42; 385-396.]. Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması için Tosun, A., & Irak M. (2008). Üstbiliş Ölçeği-30'un Türkçe uyarlaması, geçerliği, güvenirliği, kaygı ve obsesif-kompulsif belirtilerle ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(1), 67-80.

EK-5. Görsel Sanatlar Dersi Öğretimi Tutum Ölçeği

Görsel Sanatlar Dersi Öğretimi Tutum Ölçeği

Maddeler	Hiç katılmıyorum	katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Görsel Sanatlar dersini öğretirken kendimi rahatsız hissedeceğimi düşünüyorum.					
2. Okullarda Görsel Sanatlar öğretiminin önemli olduğunu düşünüyorum.					
3. Görsel Sanatlar dersini yeteri kadar öğretemeyeceğimden korkuyorum.					
4. Görsel Sanatlar konularının öğretimi çok zaman alır.					
5. Görsel Sanatlar dersini öğretirken atölye çalışmaları ve basit aktiviteler yapmaktan zevk alacağım.					
6. Görsel Sanatlar dersinin konularını anlamakta zorluk yaşıyorum.					
7. İlköğretim programında yer alan Görsel Sanatlar dersi konularında kendimi rahat hissediyorum.					
8. Görsel Sanatlar dersini öğretecek olmak beni endişelendirir.					
9. Sınıfımda Görsel Sanatlar dersini öğretmek için sabırsızlanıyorum.					
10. Öğrencilere Görsel Sanatlar dersinde yardımcı olmaktan zevk alacağımı düşünüyorum.					
11. Görsel Sanatlar ile ilgili ders uygulamalarından zevk alacağımı düşünüyorum.					
12. Öğrencilerimin derste cevaplayamayacağım sorular sormalarından korkarım.					
13. Görsel Sanatlar dersi en az temel dersler kadar önemlidir.					
14. Görsel Sanatlar dersine uygulama yapmak için zaman ayırmaktan zevk alırım.					
15. Öğrencilerin yapacağı resim çalışmalarının (çizim ve üç boyutlu) beklenen sonucu vermemesinden endişe duyarım.					
16. Öğrencilerimin Görsel Sanatlar dersi konularına karşı ilgilerini artırabileceğimi umuyorum.					
17. Görsel Sanatlar dersini öğretmek çok çaba gerektirir.					
18. Öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine karşı ilgili olmadığını düşünüyorum.					
19. Görsel Sanatlar dersini diğer alanlara entegre etmeyi planlıyorum.					
20. Meslektaşlarım arasında Görsel Sanatlar dersinin öğretimini iyi yapan bir öğretmen olacağımı düşünüyorum.					
21. Öğrencilerin beni iyi bir Görsel Sanatlar dersi öğretmeni olarak görmelerini isterim.					
22. Görsel Sanatlar dersi öğretim yöntemleri hakkında kendime güvenirim.					
23. Dikkat çeken bir Görsel Sanatlar dersi öğretmeni olmak beni rahatsız eder.					
24. Görsel Sanatlar dersini iyi öğretebileceğimi düşünmüyorum.					
25. Görsel Sanatlar dersinin zaman kaybı olduğuna inanırım.					
26. Okullardaki Görsel Sanatlar derslerinin ders saatinin arttırılmasını isterim.					
27. Mümkün olsa, ders programlarından çıkarılmasını önereceğim derslerin başında Görsel Sanatlar dersi gelir.					
28. Düşünme sistemini geliştirmede Görsel Sanatlar dersinin önemli olduğuna inanırım.					
29. Sürekli Görsel Sanatlar dersi öğrettiğimi/öğreteceğimi düşündükçe bunalıma giriyorum.					
30. Görsel Sanatlar dersi öğretmek/öğretecek olmak o kadarda önemsenecek bir durum değildir.					
31. Görsel Sanatlar dersi öğretimi konusunda kişisel gelişime katkı sağlayacak projelerde gönüllü olarak yer alabilirim.					
32. Görsel Sanatlar dersi öğretimiyle ilgili plan yaparken zamanın nasıl geçtiğini fark etmem.					
33. Görsel Sanatlar dersinin öğretimiyle ilgili kaynakları okumaktan büyük zevk alırım.					

ÖZGEÇMİŞ

1985 yılında Gümüşhane ilinin Torul ilçesinde doğdu. İlk,orta ve lise öğrenimini Torul’da tamamladı. Lisans öğrenimini ise Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Resim-İş Öğretmenliği Bölümü’nde tamamlayarak, 2009 yılında mezun oldu. Ağrı ve Bayburt illerinde toplam 6 yıl süreyle öğretmenlik yaptıktan sonra Gümüşhane İmam-Hatip Ortaokuluna görsel sanatları öğretmeni olarak atandı. Halen burada görev yapmaktadır.

